

EVALUATIE NACHTDETENTIE

- eindrapport -

drs. J. Bos
drs. M. Mehciz

Amsterdam, december 2001
Regioplan publikatienr. 442

Regioplan Onderzoek Advies en Informatie
Max Euweplein 36
1017 MB Amsterdam
Tel.: 020 - 6277166
Fax : 020 - 6265199

Onderzoek, uitgevoerd door Regioplan Onderzoek
Advies en Informatie B.V. in opdracht van het
Ministerie van Justitie.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

Samenvatting	I
1 Inleiding	1
1.1 Nachtdetentie: een begripsomschrijving	1
1.2 Onderzoeksvragen	1
1.3 Onderzoeksopzet	2
1.4 Opbouw rapport	3
2 De procedure	5
2.1 Inleiding	5
2.2 Vrijheidsbenemende maatregelen in het strafvorderlijk proces	5
2.3 Nachtdetentie en voorlopige hechtenis	6
2.4 De besluitvorming over nachtdetentie	7
2.5 Doelgroep en criteria bij nachtdetentie	9
3 Op kamer, op groep en op school	11
3.1 Het gebouw	11
3.2 Binnenkomst	11
3.3 De spelregels	12
3.4 Naar school	13
3.5 Vakantie	13
3.6 De begeleiding	13
4 Wie, wat en wanneer	15
4.1 Inleiding	15
4.2 Instroom	15
4.3 Kenmerken	17
4.4 Verblijf	20
4.5 Het delict	21
4.6 Uitval	23

5	Nachtdetentie; wat levert het op, wat doen we ermee en wat heeft het gekost?	25
5.1	Inleiding	25
5.2	Resultaat	25
5.3	Mening	26
5.4	Kosten	27
6	Nachtdetentie: het einde?.....	29
6.1	Inleiding	29
6.2	Slaagfactoren voor nachtdetentie	29
6.3	Risico's en aandachtspunten bij nachtdetentie	31
6.4	Tot slot	34
Bijlagen:		
	Bijlage 1: Onderzoeksvragen	35
	Bijlage 2: Verantwoording	37
	Bijlage 3: Tabellen	39

VOORWOORD

In twee justitiële jeugdinrichtingen in Amsterdam en Rotterdam kunnen jongeren die in voorlopige hechtenis worden genomen toch hun schoolopleiding vervolgen. Zij mogen overdag de inrichting verlaten om naar school, werk of (een instelling voor) dagbehandeling te gaan. Om de ervaringen met deze vorm van voorlopige hechtenis te inventariseren heeft Regioplan Onderzoek Advies en Informatie in opdracht van het Ministerie van Justitie, Directie Jeugd en Criminaliteitspreventie een onderzoek uitgevoerd. Aan het onderzoek is meegewerkt door medewerkers van diverse instellingen die bij de nachtdetentie betrokken zijn: jeugdinrichtingen, rechtbanken, het Openbaar Ministerie, de Jeugdreclassering, de Raad voor de Kinderbescherming, de Dienst Justitiële Inrichtingen van het Ministerie van Justitie en de scholen. Ook jongeren in nachtdetentie hebben over hun ervaringen verteld. Met name drs. Eric Spaans van de Dienst Justitiële Inrichtingen heeft veel werk verricht voor het samenstellen van onderzoeksbestanden uit de geautomatiseerde registratie van de jeugdinrichtingen.

Het onderzoek is begeleid door een klankbordgroep bestaande uit:

mevrouw drs. M. Chateau	Jongeren Opvangcentrum
de heer R. Manse	Rijksinrichting de Hartelborgt (*)
de heer drs. A. van Parijs	Ministerie van Justitie, Dienst Justitiële Inrichtingen
mevrouw drs. Th. Steeman	Ministerie van Justitie, Directie Jeugd en Criminaliteitspreventie
de heer K. in 't Veld	Rijksinrichting de Hartelborgt (*)
mevrouw mr. Ch. T. Westra	Ministerie van Justitie, Directie Sancties, Reclassering en Slachtofferhulp

(*) In verband met verandering van functie werd de heer In 't Veld gedurende de looptijd van het onderzoek vervangen door de heer Manse.

Het onderzoek is uitgevoerd door drs. Joost Bos en drs. Marscha Mehciz van Regioplan. Dr. Frank van Gemert werkte mee aan de interviews met de jongeren. De lay out van het rapport werd verzorgd door Jacqueline Vermaak.

Amsterdam, december 2001

drs. Ger Homburg, projectleider

SAMENVATTING

Onderzoek naar nachtdetentie bij voorlopige hechtenis

Sinds enkele jaren wordt in twee justitiële jeugdinrichtingen in Nederland nachtdetentie bij minderjarigen toegepast. Jongeren in nachtdetentie verblijven 's avonds, 's nachts en in het weekend binnen de justitiële jeugdinrichting (JJI) en gaan overdag naar school, werk of (een instelling voor) dagbehandeling. De dagbesteding is aan strikte regels gebonden.

Nachtdetentie komt in twee vormen voor. Allereerst kan nachtdetentie worden toegepast in de laatste fase van de tenuitvoerlegging van de jeugddetentie ter voorbereiding op de terugkeer in de maatschappij. In de tweede plaats vindt nachtdetentie plaats in de fase van voorlopige hechtenis. Dit onderzoek is op deze tweede vorm van nachtdetentie gericht: nachtdetentie als bijzondere modaliteit van voorlopige hechtenis. Ze wordt toegepast in een Rotterdamse dependance van de Hartelborcht in Spijkenisse en in het JOC (Jongeren Opvangcentrum) in Amsterdam.

Het doel van het onderzoek is het leveren van informatie waarmee een beleidsbeslissing over het op landelijke schaal invoeren van voorlopige hechtenis in de vorm van nachtdetentie kan worden onderbouwd. Er is informatie verzameld door interviews, analyse van gegevens uit de geautomatiseerde registratie van de justitiële jeugdinrichtingen (TULP-jeugd) en uit dossiers in de justitiële jeugdinrichtingen.

Doelstelling en doelgroep nachtdetentie

De doelstelling van nachtdetentie is het voortzetten tijdens de voorlopige hechtenis van 'positieve' contacten met de samenleving in het kader van school, werk of dagbehandeling. De doelgroep voor nachtdetentie is hiervan een afgeleide: het gaat om jongeren die één van de genoemde dagbestedingen hebben of waarbij deze tot stand kan worden gebracht.

Besluitvorming over nachtdetentie

De beslissing tot toepassing van voorlopige hechtenis in de vorm van nachtdetentie berust bij de rechter-commissaris of de raadkamer. De Jeugdreclassering en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) hebben beide een adviserende rol. De rol van de officier van justitie (OvJ) verschilt in de beide onderzochte arrondissementen. In Rotterdam is de OvJ initiatiefnemer voor nachtdetentie of wordt hij in elk geval geconsulteerd wanneer nachtdetentie aan de orde is. Daarnaast is hij verantwoordelijk voor de plaatsing van de jongere en het toezicht op de uitvoering van de nachtdetentie. In Amsterdam speelt de OvJ in het hele proces geen rol van betekenis.

De verklaring voor het verschil moet worden gezocht in de ontstaansgeschiedenis van nachtdetentie, waarin hetzij de kinderrechters in samenspraak met de justitiële jeugdinrichting,

hetzij het Openbaar Ministerie een hoofdrol speelden. Recent is de besluitvorming in de beide arrondissementen steeds meer vergelijkbaar geworden.

Nadat door justitie is beoordeeld of op basis van de in de wet genoemde criteria plaatsing in voorlopige hechtenis noodzakelijk is, worden vervolgens bij de beslissing of de voorlopige hechtenis in de vorm van nachtdetentie verantwoord is een aantal criteria gehanteerd. Bekeken wordt of de jongere een zinvolle dagbesteding heeft of dat deze tot stand kan worden gebracht, wat de veiligheidsrisico's bij toepassing van nachtdetentie zijn en wat de motivatie en psychische toestand van de jongere is.

Praktijk van nachtdetentie

De justitiële jeugdinrichting (JJI) de Hartelborgt beschikt over een dependance in Rotterdam - binnen de JJI 'Kralingen' genoemd - met een capaciteit van 26 plaatsen, waarvan de helft is bestemd voor nachtdetentie bij voorlopige hechtenis. De nachtdetentieplaatsen van Kralingen zijn verdeeld over drie groepen; twee van vier plaatsen en één van vijf plaatsen. In het JOC zijn geen vaste plaatsen voor nachtdetentie gereserveerd. Er is een afdeling Resocialisatie, bestaande uit drie groepen van elk elf plaatsen. Per groep zit ongeveer een derde van de jongeren in nachtdetentie in de voorlopige hechtenisfase. De overige jongeren op de afdeling Resocialisatie zitten aan het eind van hun detentiefase. Vanuit de justitiële jeugdinrichtingen worden contacten onderhouden met de daginstellingen (de school, de werkgever of de dagbehandeling). Er worden afspraken gemaakt tussen de justitiële jeugdinrichting, de jongere en de daginstelling. Wanneer een jongere zich niet aan de afspraken houdt, kan er een sanctie volgen, met in het meest ernstige geval de omzetting van de nachtdetentie in gesloten voorlopige hechtenis. Het traject van de jongeren in nachtdetentie wordt in Kralingen wekelijks besproken door een begeleidingscommissie, bestaande uit een maatschappelijk werker, een teamleider en een coördinator arbeid en scholing, een vertegenwoordiger van de RvdK en een vertegenwoordiger van de Jeugdreclassering. Het JOC heeft wekelijks contact met de daginstelling en werkt verder niet met een begeleidingscommissie.

Jongeren in nachtdetentie

In een periode van ruim drie en een half jaar hebben in de beide justitiële jeugdinrichtingen meer dan driehonderd jongeren, uitsluitend jongens, in nachtdetentie doorgebracht. Afhankelijk van het arrondissement en de periode is dat tien tot twintig procent van het aantal jongeren dat in voorlopige hechtenis¹ zit. Jongens in nachtdetentie in Kralingen zijn wat jonger dan de jongeren in voorlopige hechtenis; in het JOC wijkt de groep in nachtdetentie naar leeftijd niet af van de groep in voorlopige hechtenis. Naar etniciteit zijn er geen duidelijke verschillen tussen nachtdetentie en voorlopige hechtenis.

¹ Nachtdetentie is een vorm van voorlopige hechtenis. In het onderzoek wordt de groep jongeren vergeleken met de jongeren die in gesloten voorlopige hechtenis hebben gezeten. In deze vergelijkingen moet de term voorlopige hechtenis gelezen worden als gesloten voorlopige hechtenis, dus exclusief nachtdetentie.

Afgemeten aan de maximale strafbedreiging zijn de delicten waarvan de jongeren in nachtdetentie worden verdacht relatief zwaar: ze worden, anders dan verwacht en anders dan de criteria suggereren, vaker van zware delicten (zoals diefstal met geweld, afpersing en mishandeling met zwaar letsel) verdacht dan de jongeren in voorlopige hechtenis. Ongeveer tweederde van de jongeren die in nachtdetentie heeft gezeten, heeft niet op een eerder of later moment voor een ander delict in een justitiële jeugdinrichting gezeten. Van de jongeren die wél vanwege een ander delict vóór of ná nachtdetentie in een justitiële jeugdinrichting hebben gezeten, zat de meerderheid in voorlopige hechtenis.

De gemiddelde verblijfsduur van jongeren in nachtdetentie in Rotterdam is korter dan die van jongeren in reguliere voorlopige hechtenis afkomstig uit de regio. In Amsterdam is de situatie omgekeerd; jongeren verblijven gemiddeld langer in nachtdetentie dan de jongeren uit Amsterdam die in voorlopige hechtenis zitten. De uitval tijdens nachtdetentie bedraagt in beide arrondissementen vijf tot zes procent.

Oordeel over nachtdetentie

Betrokkenen uit de verschillende geledingen (kinderrechters, Officieren van Justitie, RvdK, jeugdreclassering, justitiële jeugdinrichtingen, scholen) oordelen in algemene zin positief over nachtdetentie en wijzen op het nut van nachtdetentie in termen van het vergroten van de maatschappelijke kansen van de jongeren door opleiding of behandeling. Nachtdetentie faciliteert een goede schoolgang; structuur en ondersteuning hebben een gunstige uitwerking op de prestaties en het gedrag van de jongeren op school. De jongeren zelf zijn ook enthousiast en ze zijn zich over het algemeen bewust dat hen een extra kans wordt geboden. Over de continuering van school of werk na het vervallen van de begeleidingsstructuur na afloop van de nachtdetentie kunnen op basis van dit onderzoek geen uitspraken worden gedaan.

Faal- en slaagfactoren nachtdetentie

Er zijn verschillende factoren die bepalend zijn voor het welslagen van nachtdetentie. Ten eerste is nachtdetentie *maatwerk*. Dit betekent dat elk verzoek om toepassing van voorlopige hechtenis in de vorm van nachtdetentie van de rechter-commissaris of de raadkamer een individuele afweging vraagt. Ten eerste of wel sprake is van een oprechte motivatie. In het verlengde hiervan moet nachtdetentie deel uitmaken van een *individueel begeleidingstraject* om de jongere weer in de maatschappij te kunnen laten functioneren.

Bij de uitvoering van nachtdetentie is het van belang dat er *duidelijke afspraken* worden gemaakt tussen de justitiële jeugdinrichting en de daginstelling. Daarnaast moeten er ook *heldere regels* zijn voor de jongeren in kwestie over de wijze waarmee zij met hun vrijheden moeten omgaan. Een praktische voorwaarde voor nachtdetentie is dat de daginstelling zich binnen een *beperkte afstand* van de justitiële jeugdinrichting bevindt. Tot slot is het wenselijk

om jongeren na hun nachtdetentie aansluitend *nazorg* te bieden, zodat ook na het verblijf in de justitiële instelling de dagbesteding wordt gecontinueerd.

Kosten

Er is onvoldoende informatie voorhanden om een uitspraak te doen over de precieze kosten van een nachtdetentieplaats. Medewerkers van Kralingen en het JOC verwachten dat de kosten voor een nachtdetentieplaats niet substantieel zullen verschillen van een reguliere opvangplaats.

Invoering op bredere schaal?

De idee van nachtdetentie wordt door alle partijen positief bevonden en heeft onder condities grote kans van slagen. Dit biedt aanknopingspunten voor invoering van nachtdetentie op grotere schaal in Nederland. Uit het onderzoek bleek de Jeugdreclassering geen (actieve) rol te spelen tijdens de uitvoering van de nachtdetentie. Bij invoering van deze modaliteit op landelijke schaal verdient het de aanbeveling te voorzien in een begeleidingsrol van Jeugdreclassering tijdens nachtdetentie. Maatwerk is een belangrijke factor voor het welslagen van nachtdetentie. Een al te vergaande standaardisering en formalisering van nachtdetentie is hiermee in strijd.

1 INLEIDING

1.1 Nachtdetentie: een begripsomschrijving

Scholing en werk worden van groot belang geacht in het kader van de preventie van jeugd-criminaliteit. Ook binnen het jeugdstrafrecht is de opleiding van jongeren een belangrijk aandachtspunt. De leeftijd waarop jongeren strafbare feiten begaan is lager geworden en detentie kan dan ook vaker interfereren met de opleiding. Daarmee is de vraag actueel geworden hoe deze schadelijke effecten van detentie kunnen worden beperkt. Sinds enkele jaren wordt in twee justitiële jeugdinrichtingen in Nederland nachtdetentie bij minderjarigen toegepast. Jongeren in nachtdetentie verblijven 's avonds, 's nachts en in het weekend binnen de justitiële jeugdinrichting (JJI) en verlaten overdag de JJI om naar school of werk te gaan of een dagbehandeling te volgen. De dagbesteding is gebonden aan strikte regels en de jongere staat daarbij onder toezicht van de justitiële jeugdinrichting¹.

Nachtdetentie komt in twee vormen voor. Allereerst kan nachtdetentie worden toegepast in de laatste fase van de tenuitvoerlegging van de detentie ter voorbereiding op de terugkeer in de maatschappij. In de tweede plaats vindt nachtdetentie plaats in de fase van voorlopige hechtenis. Dit onderzoek is gericht op deze tweede vorm van nachtdetentie als bijzondere modaliteit van de voorlopige hechtenis.

Ten behoeve van de besluitvorming over de toekomst van nachtdetentie als modaliteit van voorlopige hechtenis, heeft het Ministerie van Justitie de toepassing van nachtdetentie in de twee justitiële jeugdinrichtingen laten evalueren. In dit rapport wordt verslag gedaan van deze evaluatie.

1.2 Onderzoeksvragen

Het doel van het onderzoek is het leveren van informatie waarmee een beleidsbeslissing over het al dan niet op landelijke schaal invoeren van nachtdetentie kan worden onderbouwd. Het onderzoek heeft daarmee een explorerend karakter. Er zijn uiteindelijk drieëntwintig onderzoeksvragen geformuleerd, verdeeld over de volgende vijf categorieën:

1. achtergrond en inhoud van nachtdetentie;
2. doelgroep en indicatiestelling;

¹ Deze omschrijving van nachtdetentie verschilt enigszins van de definitie die de werkgroep Los-Vast (1998) destijds heeft gekozen en waarbij minder nadruk werd gelegd op het toezicht op de dagbesteding. Sommigen prefereren dan ook om in plaats van nachtdetentie te spreken van detentie met bepaalde vrijheden.

3. realisering doelstelling;
4. samenwerking;
5. kosten- en substitutie-effecten.

Een volledig overzicht van de onderzoeksvragen is opgenomen in de bijlage.

1.3 Onderzoeksopzet

1.3.1 Casestudy

Het was aanvankelijk de bedoeling om een experiment met nachtdetentie op te zetten in het arrondissement Den Haag. Aan de hand van dit experiment moesten onderzoeksvragen over de organisatie en de faal- en slaagfactoren van nachtdetentie beantwoord worden. Om diverse redenen, met name het gebrek aan een geschikte locatie, is dit beoogde experiment niet van de grond gekomen. Om toch een beeld te kunnen schetsen van de praktijk van nachtdetentie, is besloten om voor het onderzoek gebruik te maken van informatie uit de twee arrondissementen waar nachtdetentie al enige tijd plaatsvindt.

Het gaat daarbij om de Hartelborgt in Spijkenisse en het JOC (Jongeren Opvangcentrum) te Amsterdam. De Hartelborgt is een justitiële jeugdinrichting met een dependance in Rotterdam². Hier zijn dertien plaatsen voor nachtdetentie in het kader van voorlopige hechtenis. Deze zijn inmiddels drie jaar operationeel.

Het JOC in Amsterdam is een particuliere justitiële jeugdinrichting voor jongens. Nachtdetentie wordt er al vele jaren toegepast vanuit de behoefte aan een alternatief voor de gevangenhouding.

1.3.2 Dataverzameling

In het onderzoek is gebruik gemaakt van verschillende methoden. Teneinde inzicht te krijgen in de besluitvorming en organisatie inzake nachtdetentie hebben allereerst *interviews* plaatsgevonden met personen en instanties die op enigerlei wijze betrokken zijn bij nachtdetentie. Het gaat daarbij om: kinderrechters (in de functie van rechter-commissaris of zitting hebbend in de raadkamer), het Openbaar Ministerie, Jeugdreclassering, de Raad voor de Kinderbescherming, medewerkers van de justitiële jeugdinrichting, vertegenwoordigers van de daginstellingen (scholen, werkgevers en dergelijke) en de jongeren zelf. De meer kwantitatieve

² Personen en instanties die bij nachtdetentie in Rotterdam zijn betrokken noemen de dependance van de Hartelborgt over het algemeen Kralingen. Ook in dit stuk zal deze naam gebruikt worden wanneer gesproken wordt over de nachtdetentieplaatsen van de Hartelborgt.

informatie is verzameld door analyse van de data die zijn opgenomen in de geautomatiseerde registratie van de justitiële jeugdinrichtingen (TULP-jeugd). Om de vragen te beantwoorden over uitval tijdens nachtdetentie is tot slot gebruik gemaakt van *dossier-analyse*. In bijlage 2 wordt meer in detail op de dataverzameling ingegaan.

1.4 Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 zal worden bekeken welke partijen betrokken zijn bij het besluit om nachtdetentie toe te staan en de procedure die daarbij wordt gehanteerd. Hoofdstuk 3 gaat nader in op de wijze waarop de nachtdetentie in de praktijk is vormgegeven. In hoofdstuk 4 wordt aandacht besteed aan de beschrijving van de achtergrondkenmerken van de jongeren die in nachtdetentie³ zitten. Hoofdstuk 5 bespreekt de kosten van nachtdetentie en geeft een beeld van de opinie van de betrokkenen over nachtdetentie. In hoofdstuk 6 vindt op basis van de onderzoeksresultaten een nadere beschouwing plaats van nachtdetentie als modaliteit van de voorlopige hechtenis.

³ Nachtdetentie is een vorm van voorlopige hechtenis. In het onderzoek wordt de groep jongeren vergeleken met de jongeren die in gesloten voorlopige hechtenis hebben gezeten. In deze vergelijkingen moet de term voorlopige hechtenis gelezen worden als gesloten voorlopige hechtenis, dus exclusief nachtdetentie.

2 DE PROCEDURE

2.1 Inleiding

In het Wetboek van Strafvordering is op dit moment niet expliciet voorzien in een mogelijkheid voor nachtdetentie. De praktijk van nachtdetentie houdt het midden tussen voorlopige hechtenis en schorsing. Formeel is nachtdetentie een bijzondere modaliteit van de voorlopige hechtenis.

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de plaatsbepaling van nachtdetentie binnen het strafvorderlijk proces. Daarbij wordt aandacht geschonken aan de achtergronden die hebben geleid tot de introductie van nachtdetentie. Vervolgens wordt gekeken hoe de besluitvorming ten aanzien van nachtdetentie in de praktijk totstandkomt en welke partijen hierbij betrokken zijn. Tot slot worden de criteria besproken die worden gehanteerd bij de beslissing over nachtdetentie.

2.2 Vrijheidsbenemende maatregelen in het strafvorderlijk proces

In het kader van het strafvorderlijk proces kunnen verschillende vrijheidsbenemende maatregelen aan verdachten worden opgelegd. In deze paragraaf wordt de meest gangbare procedure beschreven.

Allereerst kan een verdachte worden aangehouden om hem te geleiden naar een plaats van verhoor. Vervolgens kan door de (hulp)officier van justitie de ophouding voor verhoor worden bevolen. Dit duurt maximaal zes uur (exclusief 9 nachtelijke uren). Hierna kan een verdachte door de (hulp)officier van justitie in verzekering worden gesteld voor de duur van drie dagen. Dit kan in gevallen van dringende noodzakelijkheid voor ten hoogste drie dagen worden verlengd door de officier van justitie. Uiterlijk binnen drie dagen en vijftien uur, gerekend vanaf de aanhouding, moet de verdachte voor de rechter-commissaris worden geleid. De rechter-commissaris toetst de rechtmatigheid van de inverzekeringstelling. Op vordering van de officier van justitie kan de bewaring door de rechter-commissaris worden bevolen voor een termijn van maximaal tien dagen. Na bewaring kan gevangenhouding volgen. Hierover wordt beslist door de raadkamer bestaande uit drie rechters. De gevangenhouding kan voor maximaal dertig dagen worden verleend en kan ten hoogste tweemaal, telkens voor dertig dagen worden verlengd. De verlengingsbeslissing kan door een enkelvoudige kamer worden genomen.

De vrijheidsbeneming op grond van bewaring of gevangenhouding wordt voorlopige hechtenis genoemd¹. Inverzekeringstelling en voorlopige hechtenis wordt aangeduid als preventieve hechtenis².

2.3 Nachtdetentie en voorlopige hechtenis

De voorlopige hechtenis mag alleen worden bevolen wanneer er sprake is van ernstige bezwaren in door de wet limitatief opgesomde gevallen op eveneens limitatief bepaalde gronden (art. 67 a WvSv). Daarenboven dient de voorlopige hechtenis achterwege te worden gelaten wanneer serieus rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid dat de duur van de voorlopige hechtenis de uiteindelijke vrijheidsbenemende straf bij een veroordeling te boven gaat.

De wet biedt de mogelijkheid dat de voorlopige hechtenis niet ten uitvoer wordt gelegd zolang de verdachte zich aan bepaalde voorwaarden houdt (art. 80 WvSv). Deze *schorsing* kan op verzoek van de verdachte door de OvJ worden gevorderd.

In het kader van de preventie van jeugdcriminaliteit is er in toenemende mate aandacht voor de noodzaak van scholing en opleiding en het terugdringen van spijbelgedrag. Ook binnen het jeugdstrafrecht wordt veel belang gehecht aan de schoolgang van jongeren. De leeftijd waarop jongeren strafbare feiten begaan is lager geworden en voorlopige hechtenis kan dan ook vaker interfereren met cruciale fases in opleiding en scholing. Voorlopige hechtenis zou het maatschappelijk belang van opleiding en scholing te zeer kunnen schaden. Aan de andere kant zou door het grote belang dat aan schoolgang wordt gehecht de voorlopige hechtenis vaker worden geschorst dan wenselijk is vanuit het oogpunt van vroegtijdig, snel en consequent handelen bij de aanpak van jeugdcriminaliteit. Uit de ervaren kloof tussen schorsing en voorlopige hechtenis is de behoefte aan nachtdetentie voortgekomen. Daarbij verblijven jeugdigen 's avonds, 's nachts en in het weekend in een justitiële jeugdinrichting en gaan ze overdag naar school, werk of dagbehandeling. De figuur van nachtdetentie beweegt zich binnen een zeker spanningsveld. Het wettelijk regime van de voorlopige hechtenis wijst erop dat in omschreven gevallen de hechtenis ook echt nodig is. Het is dan ook van belang te weten hoe het besluit tot nachtdetentie tot stand komt en welke criteria daarbij worden gehanteerd.

¹ Wetboek van Strafvordering, eerste boek, Art. 133.

² Corstens, G.J.M.; Quint, 1999; het Nederlands strafprocesrecht, pagina 370.

2.4 De besluitvorming over nachtdetentie

2.4.1 Inleiding

Bij de besluitvorming over nachtdetentie zijn de volgende partijen betrokken: de Kinderrechter, de Raad voor de Kinderbescherming en de Jeugdreclassering. Daarnaast speelt in Rotterdam het Openbaar Ministerie een belangrijke rol. Omdat er enkele opvallende verschillen zijn tussen de procedures in Amsterdam en Rotterdam, is ervoor gekozen om beide arrondissementen afzonderlijk te bespreken. Aan het einde van deze paragraaf zullen beide besluitvormingsprocedures met elkaar worden vergeleken.

2.4.2 Besluitvorming in Rotterdam

De beslissing of nachtdetentie is toegestaan, wordt in beginsel genomen door de raadkamer op het moment dat wordt beslist over gevangenhouding. Wanneer de rechter instemt met nachtdetentie, kan in het besluit tot gevangenhouding aangegeven worden dat uitvoering bij voorkeur geschiedt in Kralingen.

Het initiatief voor nachtdetentie kan van verschillende partijen afkomstig zijn. In de eerste plaats spelen de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) en de Jeugdreclassering (JR) een belangrijke rol. Als de verdachte al eerder door de JR is begeleid, dan zal de JR de begeleiding van de jongere in het vroeghulptraject op zich nemen. Als de jongere niet bij de JR bekend is, dan begeleidt de RvdK de jongere. Op basis van gesprekken met de jongere, de school en ouders wordt er een vroeghulprapport opgesteld, waarin ook een strafadvies is opgenomen. Wanneer nachtdetentie wenselijk wordt geacht door de RvdK of de JR, wordt hiervan melding gemaakt in het rapport. Dit rapport wordt aangeboden aan de rechter-commissaris en dient tevens als advies voor de raadkamer. In de tweede plaats kan ook de verdachte zelf om nachtdetentie verzoeken. Verder is het mogelijk dat de officier van justitie in zijn vordering tot gevangenhouding het verzoek tot nachtdetentie opneemt. Wanneer de raadkamer heeft besloten dat nachtdetentie is toegestaan, zorgt de officier van justitie voor de plaatsing. Normaal plaatst de afdeling Plaatsing van Individuele JeugdZaken (IJZ) een jongere in een JJI. In het geval van nachtdetentie treedt de OvJ direct in contact met Kralingen om de plaatsing te regelen en wordt na plaatsing IJZ op de hoogte gesteld³.

De feitelijke organisatie van de nachtdetentie is in handen van Kralingen. Dit geschiedt onder verantwoordelijkheid van de officier van justitie als toezichthouder.

³ Bij IJZ bestond onvrede over deze gang van zaken. In week 43, na afsluiting van de onderzoeksperiode, heeft overleg plaatsgevonden tussen het OM Rotterdam en de afdeling IJZ van het Ministerie van Justitie. Daarbij is afgesproken dat de plaatsing in het vervolg direct door IJZ gebeurt in plaats van door de officier van justitie. Wanneer er voldoende capaciteit is in de dependance Kralingen, zal IJZ een jongere daar plaatsen. Wanneer in Kralingen geen plek meer is, wordt indien mogelijk geplaatst in de hoofdinstelling in Spijkenisse.

2.4.3 Besluitvorming in Amsterdam

Nachtdetentie vindt in Amsterdam eigenlijk al plaats sinds het bestaan van het JOC. Gedurende lange tijd gold er een informele afspraak tussen het JOC en de Amsterdamse kinderrechters, waarbij een ieder die door de rechter in het JOC werd geplaatst in aanmerking kwam voor nachtdetentie. Mede onder druk van het Ministerie van Justitie is deze gang van zaken wat meer geformaliseerd en wordt sinds ongeveer twee jaar per geval door de kinderrechtter beoordeeld of nachtdetentie is toegestaan. Tijdens de onderzoeksperiode vond een nadere afstemming plaats tussen het JOC en de Amsterdamse kinderrechters over de verdeling van verantwoordelijkheden inzake de nachtdetentie.

De procedure is als volgt. Het besluit over nachtdetentie wordt meestal genomen door de rechter-commissaris, maar het komt ook voor dat nachtdetentie pas aan de orde komt bij de raadkamer. In een enkel geval wordt door de kinderrechtter buiten de zitting om toestemming verleend tot nachtdetentie. Het besluit om nachtdetentie toe te staan wordt vastgelegd in een ‘verklaring van geen bezwaar’ die door de kinderrechtter wordt afgegeven.

Het verzoek tot nachtdetentie is altijd afkomstig van de verdachte zelf. De RvdK en de JR hebben een adviserende rol. Bij de beslissing over inbewaringstelling brengt de RvdK een basisrapport uit ter advisering aan de rechter-commissaris. Daarnaast wordt in samenwerking met de JR een rapport opgesteld dat aan de raadkamer aangeboden wordt. In deze rapporten kan worden vermeld dat nachtdetentie wenselijk wordt geacht. Bij de beslissing over nachtdetentie wordt verder rekening gehouden met de vraag of er plaats is in het JOC. De formele plaatsing geschiedt via de afdeling Plaatsing van IJZ, waarbij IJZ er overigens niet van op de hoogte is dat een plaats zal worden gebruikt voor nachtdetentie. De afdeling plaatsing van IJZ heeft verder geen bemoeienis met de besluitvorming en organisatie van de nachtdetentie. De organisatie van de nachtdetentie is in handen van het JOC.

Het Openbaar Ministerie maakt in Amsterdam geen deel uit van het besluitvormingsproces inzake nachtdetentie. De officier van justitie wordt niet expliciet geïnformeerd of geconsulteerd over een mogelijke nachtdetentie en speelt ook geen rol van betekenis in de uitvoering.

2.4.4 Vergelijking Rotterdam en Amsterdam

De beslissing over nachtdetentie is in beide arrondissementen in handen van de kinderrechtter. In Amsterdam wordt meestal in een vroeg stadium van de hechtenis beslist over nachtdetentie, terwijl in Rotterdam dit in beginsel pas bij de raadkamer aan de orde is. Jeugdreclasering en de Raad voor de Kinderbescherming hebben beide een adviserende rol.

De rechter neemt in geen van beide arrondissementen ambtshalve het besluit tot nachtdetentie; dit gebeurt altijd op verzoek van een van de andere partijen.

Het besluit van de rechter over nachtdetentie heeft het karakter van een algemene toestemming; er worden geen aanvullende voorwaarden geformuleerd. De specifieke invulling van nachtdetentie wordt aan een andere partij overgelaten. In Amsterdam is de procedure de afgelopen tijd wat meer geformaliseerd, een proces dat nog steeds in ontwikkeling is. De gang van zaken in beide arrondissementen is daardoor steeds meer vergelijkbaar geworden. Het meest opvallende verschil tussen procedures in beide arrondissementen, is de rol van de officier van justitie. In Rotterdam is de officier van justitie initiatiefnemer voor nachtdetentie of wordt hij in elk geval geconsulteerd wanneer nachtdetentie aan de orde is. Daarnaast is de officier van justitie verantwoordelijk voor de plaatsing van de jongere en het houden van toezicht op de uitvoering van de nachtdetentie. In Amsterdam speelt de officier van justitie eigenlijk geen rol van betekenis in het hele proces. De verklaring voor dit verschil moet worden gezocht in de ontstaansgeschiedenis van nachtdetentie in beide arrondissementen. In Amsterdam is nachtdetentie een praktijk die is ontstaan uit een informele samenwerking tussen de kinderrechters en het JOC. Het Openbaar Ministerie was hierbij niet betrokken en ook in een latere fase is noch vanuit de kinderrechters en het JOC noch vanuit het Openbaar Ministerie (OM) de behoefte ontstaan om het OM een actievere rol te laten spelen. Daarbij is van belang op te merken dat het binnen het OM ontbreekt aan een toegespitste expertise op het gebied van Jeugdstrafrechtzaken⁴. In tegenstelling tot de Amsterdamse situatie, was het OM in Rotterdam vanaf het begin nauw betrokken bij nachtdetentie. Het initiatief tot nachtdetentie is genomen door een kinderrechter en de jeugdofficier van justitie gezamenlijk en het OM had van meet af aan een belangrijke rol in de organisatie van nachtdetentie.

2.5 Doelgroep en criteria bij nachtdetentie

In beide arrondissementen wordt de doelgroep voor nachtdetentie op dezelfde wijze beschreven en worden vergelijkbare criteria gehanteerd bij beantwoording van de vraag of nachtdetentie wenselijk is. De doelstelling van nachtdetentie is het mogelijk maken van de voortzetting van school, werk of dagbehandeling mogelijk te maken tijdens de voorlopige hechtenis. De doelgroep voor nachtdetentie is hiervan een afgeleide; het gaat om jongeren die een dagbesteding hebben als hierboven genoemd, of waarbij deze tot stand kan worden gebracht. Omdat het weinig zinvol is om nachtdetentie op te zetten, wanneer een jongere uiteindelijk wordt veroordeeld tot een lange vrijheidsstraf, komen alleen jongeren in aanmer-

⁴ Er is wel een aparte jeugdofficier van justitie, maar in de praktijk is er geen sprake van een aparte specialisatie in Jeugdzaken.

king voor nachtdetentie waarbij de verwachting is dat hun uiteindelijke straf korter dan zes maanden is.

Het blijkt dat in het arrondissement Rotterdam in de loop der tijd de oorspronkelijke doelgroep enigszins is verruimd. Nachtdetentie was in eerste instantie gericht op jongens uit lagere leeftijdscategorieën en first offenders. In de praktijk bleek dat deze groep eerder naar HALT werd doorverwezen en dus minder snel in voorlopige hechtenis werd genomen. Om de capaciteit voor nachtdetentie niet onbenut te laten, is ervoor gekozen om ook oudere jongens en recidivisten in Kralingen te plaatsen. In Amsterdam zijn er geen vaste plaatsen voor nachtdetentie. Verder komt het in Rotterdam voor dat in Kralingen jongeren worden geplaatst, die binnen een gesloten justitiële jeugdinrichting niet goed kunnen meekomen. Deze jongeren vallen in beginsel buiten de doelgroep; de plaatsing wordt ingegeven door het feit dat een langer verblijf binnen een gesloten justitiële jeugdinrichting schadelijk wordt geacht.

Bij de afweging van de vraag of nachtdetentie verantwoord is speelt een aantal factoren een rol. Allereerst het *veiligheidscriterium*. Er wordt een afweging gemaakt van het risico dat toepassing van nachtdetentie overdag met zich meebrengt. Daarbij kan worden gedacht aan het gevaar dat een jongere wegloopt, nieuwe delicten begaat of het strafrechterlijk onderzoek verstoort. Daarnaast speelt de criminele carrière van een jongere een rol en kan *recidive* een reden zijn nachtdetentie af te wijzen. De *psychische toestand* van een jongere wordt ook in de overwegingen meegenomen. Een zekere stabiliteit en zelfstandigheid worden noodzakelijk geacht voor het toestaan van nachtdetentie. Daarbij wordt ook gelet op de *motivatie* van de jongere. Respondenten waren van mening dat ook de ernst van het delict een rol speelt, waarbij verdachten van zware delicten minder snel in aanmerking zouden komen. Deze verwachting wordt echter niet gestaafd door de cijfers. In hoofdstuk 4 zal hier nader op in worden gegaan.

Deze criteria overziende, valt het op dat dit voor een belangrijk deel dezelfde criteria zijn die de rechter hanteert bij de beslissing om tot voorlopige hechtenis over te gaan. De verhouding tussen de beslissing over voorlopige hechtenis en de beslissing over nachtdetentie kan als volgt worden begrepen. In de eerste plaats wordt geoordeeld over de noodzaak tot voorlopige hechtenis op basis van de in de wet genoemde criteria. Dit kan tot gevolg hebben dat een besluit tot voorlopige hechtenis wordt uitgesproken. Vervolgens wordt gekeken naar de gevolgen die de voorlopige hechtenis heeft voor de desbetreffende jongere. Daarna wordt bepaald of een ‘mildere’ vorm van voorlopige hechtenis in de vorm van nachtdetentie wenselijk is. In feite is hier dus sprake van een ‘getrapt’ besluit: er is grond voor voorlopige hechtenis, bij nadere afweging kan de voorlopige hechtenis als nachtdetentie ten uitvoer worden gelegd.

3 OP KAMER, OP GROEP EN OP SCHOOL

3.1 Het gebouw

De nachtdetentieplaatsen in Rotterdam bevinden zich in een dependance van de justitiële jeugdinrichting de Hartelborgt, genaamd Westerschouwen. Deze dependance in Kralingen heeft een capaciteit van 26 plaatsen. De helft van de plaatsen is bestemd voor resocialisatie, de andere helft voor nachtdetentie in de voorlopige hechtenisfase. De nachtdetentieplaatsen in Kralingen zijn verdeeld over drie groepen; twee van vier plaatsen en één van vijf plaatsen.

De particuliere justitiële jeugdinrichting het JOC kent geen plaatsen die specifiek gereserveerd zijn ten behoeve van nachtdetentie. Het JOC - met een capaciteit van 79 plaatsen - heeft een afdeling Resocialisatie, bestaande uit drie groepen van elk elf plaatsen. Per groep zit ongeveer een derde van de jongeren in nachtdetentie in de voorlopige hechtenisfase.

De groepen verblijven op leefeenheden voorzien van een eigen (woon)keuken en sanitair. Op sommige afdelingen is ook een recreatieruimte aanwezig. De jeugdigen overnachten individueel op een af te sluiten slaapkamer voorzien van bureau, toilet en wastafel en in sommige gevallen van een televisie en radio.

3.2 Binnenkomst

Op het moment dat een jongere in Kralingen in nachtdetentie wordt geplaatst, wordt contact gezocht met de school of eventueel dagbehandeling of werkgever. Als de betreffende school akkoord gaat met de komst van de jeugdige, wat vrijwel altijd gebeurt, worden tussen de jongere, de school en Kralingen afspraken gemaakt betreffende zijn verblijf en gedrag op school. Kralingen streeft ernaar deze afspraken in een contract vast te leggen. Enkele scholen willen zich echter niet met een dergelijk contract vastleggen. Binnen een week na binnenkomst kan de jongere (weer) beginnen met zijn school. In het geval de jongere niet op een school, in dagbehandeling of stage kan worden geplaatst, wordt hij overgeplaatst naar een opvangplaats van de Hartelborgt in Spijkenisse.

In het JOC wordt een kandidaat voor nachtdetentie in eerste instantie geplaatst op de opnameafdeling. Vervolgens wordt bij de school geïnformeerd of de jongere welkom is. Als de 'eigen' school hem niet accepteert, wordt een andere school gezocht. Als de jongere naar school kan gaan en het team van groepsleiders vanuit het JOC de jongere hier ook geschikt voor acht, wordt hij naar de afdeling Resocialisatie overgeplaatst waar vanuit hij zijn school

kan hervatten. Net als in Rotterdam worden tussen school, jongere en de JJI afspraken gemaakt. Deze afspraken worden altijd middels een contract bekrachtigd.

Het verschil tussen JOC en Kralingen is dat het JOC voordat de jongere op een ‘nachtdetentieplaats’ wordt geplaatst de praktische uitvoering van nachtdetentie organiseert, Kralingen dit doet op het moment dat de jongere al op een ‘nachtdetentieplaats’ zit. In beide JJI’s krijgen de jongeren voordat de schoolgang is opgestart onderwijs binnen de JJI. De jongeren worden in de meeste gevallen op hun ‘oude’ school toegelaten. De betrokkenen van de scholen geven aan dat als de jeugdige een delict op school geeft gepleegd, dit een reden zou zijn hem niet opnieuw op school toe te laten. Dit komt echter zelden voor aangezien bij de beslissing over plaatsing in nachtdetentie het kunnen voortzetten of starten van een zinvolle dagbesteding wordt meegewogen; justitie zal als een jongere een delict op school heeft gepleegd hem over het algemeen niet in nachtdetentie plaatsen.

3.3 De spelregels

Binnen de muren van Kralingen en het JOC moeten de jeugdigen zich houden aan de aldaar geldende regels. Op school vallen zij onder het regime van de school dat voor de jongeren uit nachtdetentie gelijk is als voor elke andere leerling op de school. Als de jongere zich niet gedraagt conform de regels van de school, wordt dit doorgegeven aan de JJI. De JJI kan dan een bemiddelende rol spelen en zal indien nodig de jongere een passende sanctie opleggen. In het uiterste geval kan de jongere overgeplaatst worden naar de reguliere opvang en zal hij niet meer naar school mogen. In de praktijk komt dit echter weinig voor. *“Tijdens hun verblijf in nachtdetentie zijn het vaak voorbeeldige leerlingen”*, merkt een docent in Rotterdam op. De jongeren zelf blijken zich bewust van de kans die hen geboden wordt. *“Als je wegloopt word je toch wel weer gepakt en moet je naar Spijkenisse”*, zegt een jongen over nachtdetentie in Kralingen.

De jongeren moeten tijdens hun verblijf op school op het schoolterrein blijven. De scholen controleren de aanwezigheid van de jongeren en waarschuwen de JJI bij absentie.

In Kralingen wordt gedrag beloond of bestraft met het toekennen c.q. afnemen van bepaalde privileges, zoals het gebruik van een televisie en muziek op de kamer. Het JOC kent het gebruik van dergelijke privileges niet. In Rotterdam worden jongeren in nachtdetentie met busjes naar en van school vervoerd. Goed gedrag kan in Kralingen worden beloond met het de jongere toestaan zelfstandig naar school te reizen. De jongeren in het JOC reizen, onder andere vanwege budgettaire redenen, zelfstandig van en naar school. De jongeren hebben zich hierbij te houden aan een reisschema.

3.4 Naar school

Gedurende de schoolweek moeten de jeugdigen in nachtdetentie vanwege de soms lange reistijd vroeg vertrekken om op tijd op school te komen. De aanwezigheid van de jongeren die zelfstandig naar school reizen wordt door de school gecontroleerd. De jongeren volgen hetzelfde lesrooster als hun klasgenoten. Bij terugkomst brengen ze hun tijd deels door op hun kamer waar wordt gelezen, huiswerk wordt gemaakt en indien mogelijk muziek wordt geluisterd en televisie wordt gekeken. Een gedeelte van de tijd kunnen de jongeren ‘op groep’ doorbrengen. Onder toezicht van de groepsleiders wordt gekookt, corvee gedaan en gerecreëerd. Aan het eind van de avond moeten de jongeren naar hun kamer. Bij onvoldoende bezetting moeten de jongeren echter na terugkeer in de JJI tot de volgende ochtend ‘op kamer’ blijven, een situatie die volgens een betrokkene vanuit het JOC zelden voorkomt. In zowel het JOC als in Kralingen klagen jongeren desondanks over het niet ‘op groep’ mogen. Het samenzijn ‘op groep’ wordt als prettig ervaren en het verblijf ‘op kamer’ voelt als straf.

3.5 Vakantie

Een JJI dient, gezien de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen, de jeugdige een zinvolle dagbesteding te bieden. Gedurende het schooljaar wordt bij nachtdetentie aan deze verplichting voldaan. Het JOC is toegerust om tijdens de schoolvakanties ook binnen de muren van de JJI aan de wettelijke vereisten tegemoet te komen. Kralingen is echter te klein om deze faciliteiten intramuraal te bieden. Kralingen heeft, onder toezicht van de OvJ, afgelopen zomer voor de eerste keer een zomerprogramma opgezet. Buiten de JJI hebben jongeren in nachtdetentie, onder begeleiding, deelgenomen aan diverse activiteiten. De meeste activiteiten hadden een sportief karakter, zoals een dag trainen bij de mariniers, hardlopen en zwemmen.

3.6 De begeleiding

Het te volgen traject van de jongeren in nachtdetentie wordt in Kralingen wekelijks bepaald en geëvalueerd door een zogenaamde voortgangs- en intakecommissie. In deze commissie hebben de maatschappelijk werker, de teamleider en de coördinator arbeid en scholing van Kralingen en een vertegenwoordiger van de Raad voor de Kinderbescherming en Jeugdreclassering zitting. Overigens valt op dat Jeugdreclassering geen uitvoerende rol heeft bij de

begeleiding van de jongere tijdens zijn nachtdetentie¹. Het is de scholingscoördinator van de JJI die met de betrokken scholen contact heeft. Na een intakegesprek heeft de scholingscoördinator slechts contact met de school als hier vanuit de school aanleiding voor is.

Het JOC kent een dergelijke betrokkenheid van de Raad voor de Kinderbescherming en de Jeugdreclassering bij de uitvoering van nachtdetentie niet. Wel heeft het JOC, in tegenstelling tot Kralingen, een wekelijks contact met de betrokken scholen over de aanwezigheid, inzet en gedrag van de jongeren in nachtdetentie.

¹ In 2000 is door de RvdK, stichting Vedio, stichting Reclassering en de JJI's een convenant Nazorg ondertekend. Het convenant moet erin voorzien dat de jeugdigen na afloop van zijn jeugddetentie of plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ) goede nazorg wordt geboden. Deze begeleiding zou moeten starten voordat de jeugddetentie of de maatregel ten einde is.

4 WIE, WAT EN WANNEER

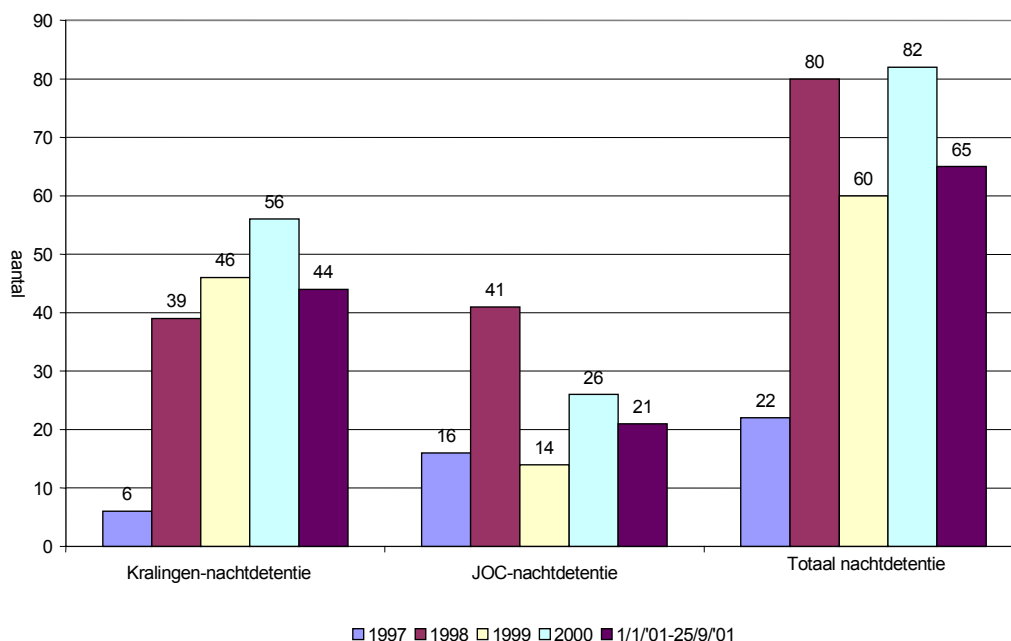
4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zal achtereenvolgens worden ingegaan op de instroom van de jongeren in nachtdetentie, hun persoonskenmerken, de duur van hun verblijf, de zwaarte van het delict dat hen ten laste is gelegd en de uitval. De groep jongeren in nachtdetentie zal worden vergeleken met de groep jongeren in reguliere voorlopige hechtenis (exclusief de jongeren in nachtdetentie). Er is gebruik gemaakt van Tulp-jeugd (het registratiesysteem van de justitiële jeugdinrichtingen) een databestand van het Ministerie van Justitie en de dossiers van Kralingen en het JOC (zie de bijlage voor een meer uitgebreide toelichting).

4.2 Instroom

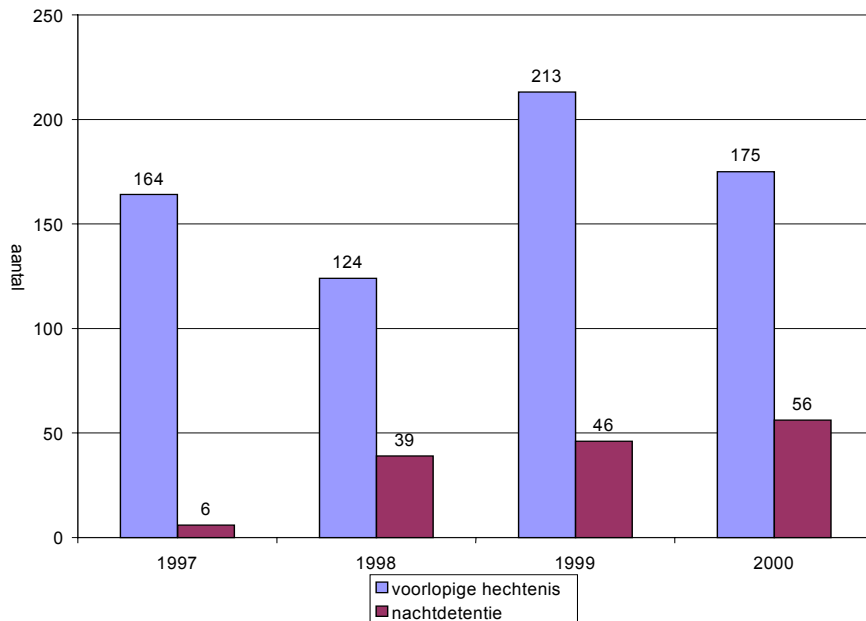
Van januari 1997 tot en met september 2001 hebben in Kralingen en het JOC meer dan driehonderd jongeren in nachtdetentie gezeten (zie figuur 4.1). Gemiddeld zijn van 1997 tot 2000 jaarlijks 47 jongeren in Kralingen in nachtdetentie geplaatst. In het JOC, waar geen plaatsen specifiek voor nachtdetentie zijn gereserveerd, zijn jaarlijks in de periode 1997-2000 gemiddeld 24 jongeren in nachtdetentie geplaatst. De instroom in de eerste helft van 2001 is, in vergelijking tot voorgaande jaren, in zowel Kralingen als in het JOC hoog.

Figuur 4.1: Jaarlijkse instroom nachtdetentie.

Ten opzichte van de groep jongeren die de voorlopige hechtenis in Kralingen in nachtdetentie doorbrengt, worden in de regio Rotterdam¹ in 1998 en 2000 driemaal zoveel jeugdigen in (reguliere) voorlopige hechtenis geplaatst (zie figuur 4.2). In 1999 is deze verhouding ongeveer 5:1.

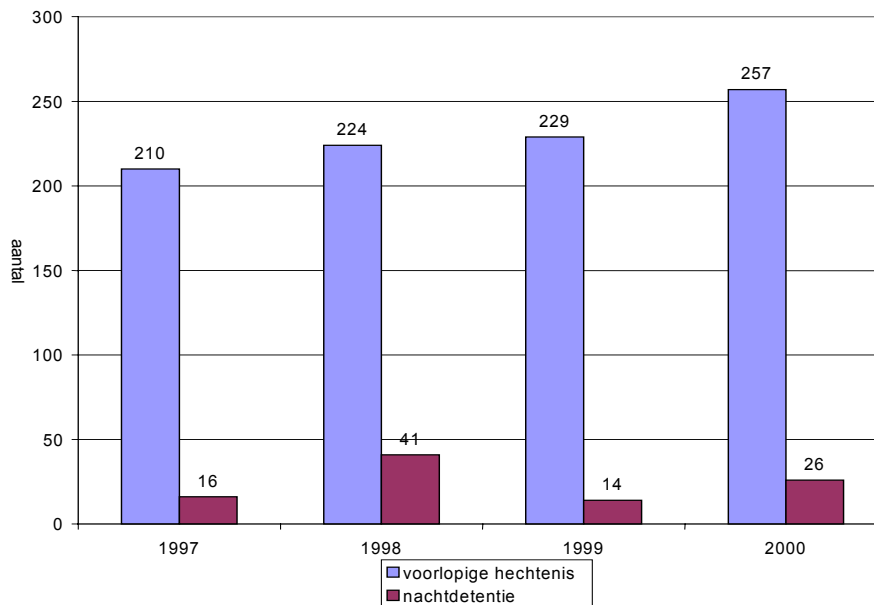
Figuur 4.2: Voorlopige hechtenis en nachtdetentie in Rotterdam.

In 2000 is de verhouding tussen jongeren in nachtdetentie in het JOC en jongeren in (reguliere) voorlopige hechtenis in de regio Amsterdam ongeveer 1 op 10 (zie figuur 4.3). Afgezet tegen het totaal aantal jongeren in voorlopige hechtenis worden er in de regio Amsterdam minder jongeren in nachtdetentie geplaatst dan in de regio Rotterdam.

¹ Het aantal jongeren in nachtdetentie in het JOC en Kralingen is vergeleken met het aantal voorlopig gehechten afkomstig uit de regio Groot-Amsterdam en Groot-Rijnmond. De nachtdeteneerden zijn voor ongeveer tachtig procent afkomstig uit de eigen regio en voor het overige deel afkomstig van elders. De voorlopig gehechten daarentegen zijn allen afkomstig uit de regio en worden in de regio maar ook elders geplaatst. In de vergelijking met de voorlopig gehechten zijn voor wat betreft de instroom de gegevens van 1 januari tot en met 25 september 2001 buiten beschouwing gelaten. Dit vanwege een uitzonderlijk hoge instroom van voorlopig gehechten in deze periode - overigens een trend die landelijk zichtbaar is.

Figuur 4.3: Voorlopige hechtenis en nachtdetentie in Amsterdam.

4.3 Kenmerken

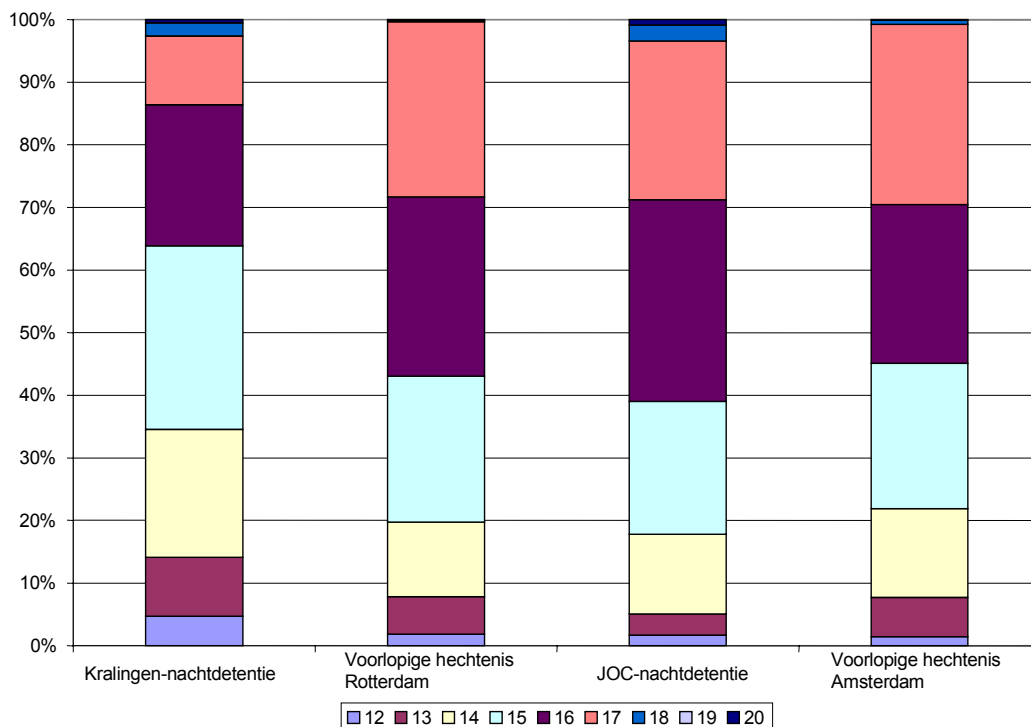
Leeftijd

De jongeren in nachtdetentie in Rotterdam zijn gemiddeld jonger (15,0 jaar) dan de jongeren in reguliere voorlopige hechtenis (15,6 jaar): van beide groepen is bijna tweederde deel respectievelijk nog geen 45 procent jonger dan 16 jaar op het moment dat ze in een JJI wordt geplaatst.

In Amsterdam hebben de jongeren in nachtdetentie en in de reguliere voorlopige hechtenis ongeveer dezelfde leeftijdsverdeling: beide groepen hebben, op het moment dat ze in een JJI wordt geplaatst, een gemiddelde leeftijd van ongeveer 15,5 jaar (zie figuur 4.4).

De groep jongeren die in Kralingen in nachtdetentie zit is dus jonger dan de jongeren in nachtdetentie in het JOC en jongeren in voorlopige hechtenis afkomstig van de regio Amsterdam en Rotterdam.

Figuur 4.4: Leeftijd van jongeren in nachtdetentie en voorlopige hechtenis in Rotterdam en Amsterdam.

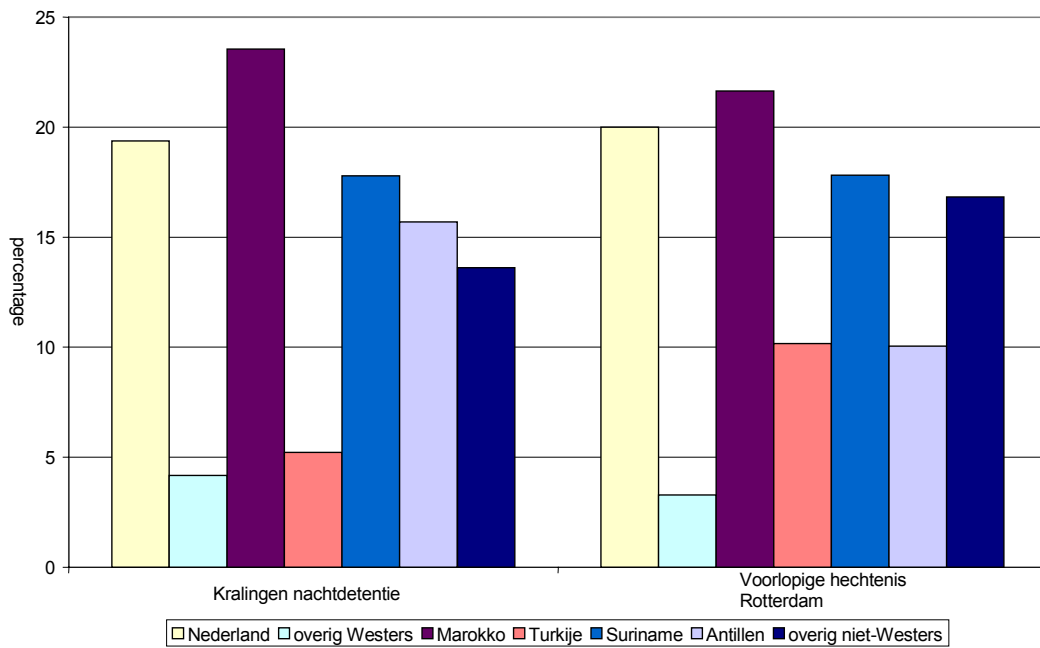

Etniciteit

Noch in de regio Rotterdam (zie figuur 4.5), noch in de regio Amsterdam (zie figuur 4.6) blijken grote verschillen te bestaan tussen de groep jongeren in nachtdetentie en de groep in reguliere voorlopige hechtenis voor wat betreft de etnische herkomst.

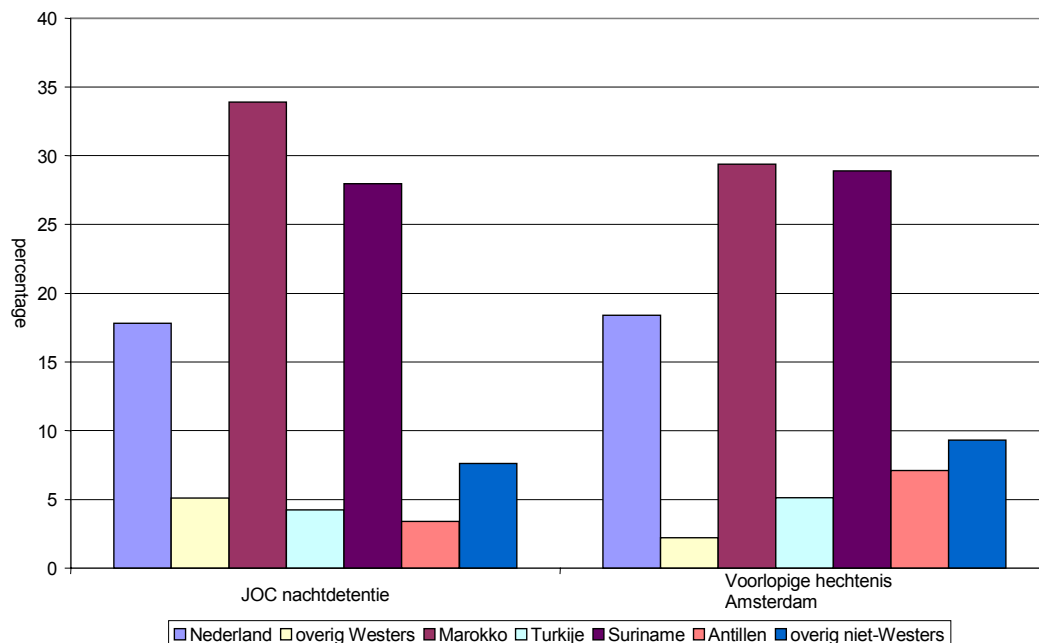
Vergeleken met de groep jongeren uit Rotterdam die in reguliere voorlopige hechtenis hebben gezeten, zitten erin Rotterdam iets meer jongeren van Antilliaanse afkomst en iets minder jongeren van Turkse afkomst in nachtdetentie.

Figuur 4.5: Etniciteit van jongeren in nachtdetentie en voorlopige hechtenis in Rotterdam.

Vergeleken met de groep jongeren uit de regio Amsterdam die in reguliere voorlopige hechtenis zijn genomen, zitten er in Amsterdam iets minder jongeren van Antilliaanse en iets meer jongeren van Marokkaanse afkomst in nachtdetentie.

Figuur 4.6: Etniciteit van jongeren in nachtdetentie en voorlopige hechtenis in Amsterdam.

Opleiding

Over het opleidingsniveau en de gezinssamenstelling van de jongeren kan alleen een uitspraak worden gedaan op basis van de interviews². De meeste jongeren in nachtdetentie volgen een VMBO-opleiding. Een deel van de jongeren krijgt speciaal onderwijs. Een enkeling zit op de HAVO of het VWO.

4.4 Verblijf

De gemiddelde verblijfsduur van jongeren in nachtdetentie in Rotterdam is korter (zie tabel 4.1) dan die van jongeren uit de regio die in reguliere voorlopige hechtenis hebben gezeten.

² Het Tulp registratiesysteem biedt onvoldoende kwantitatieve gegevens met betrekking tot het opleidingsniveau en gezinssamenstelling van de jongeren.

Tabel 4.1: Verblijfsduur in nachtdetentie en voorlopige hechtenis in Rotterdam (in %).

	Nachtdetentie Kralingen	Voorlopige hechtenis Rotterdam
1 tot en met 10 dagen	17,1	17,4
10 tot en met 30 dagen	27,8	17,5
30 tot en met 60 dagen	21,9	20,3
Meer dan 60 dagen	33,1	44,8
Totaal	100 (N=187)	100 (N=879)

Het omgekeerde geldt voor de regio Amsterdam: de verblijfsduur van jongeren in nachtdetentie³ is langer dan die van jongeren uit de regio die in reguliere voorlopige hechtenis zitten. Voor bijna zestig procent van de jongeren was de duur van de nachtdetentie langer dan zestig dagen, van de jongeren in de reguliere voorlopige hechtenis was dit percentage nog geen dertig procent (zie tabel 4.2).

Tabel 4.2: Verblijfsduur in nachtdetentie en voorlopige hechtenis in Amsterdam (in %).

	Nachtdetentie JOC	Voorlopige hechtenis Amsterdam
1 tot en met 10 dagen	0,8	26,0
10 tot en met 30 dagen	10,7	19,5
30 tot en met 60 dagen	28,6	25,2
Meer dan 60 dagen	59,8	29,2
Totaal	100 (N=112)	100 (N=1133)

4.5 Het delict

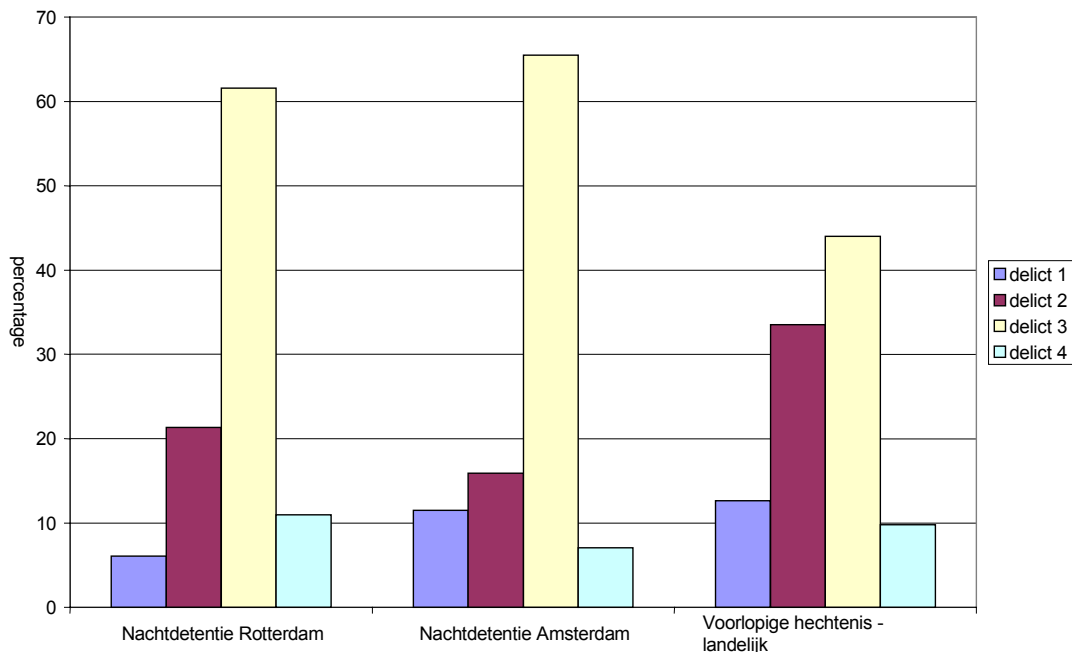
Tenlastelegging

Op basis van de interviews met betrokkenen was de verwachting dat jongeren in nachtdetentie lichtere delicten ten laste is gelegd dan jongeren die in reguliere voorlopige hechtenis zitten. Dit is uit het kwantitatieve onderzoek niet gebleken. Integendeel: terwijl landelijk 54

³ De gemiddelde verblijfsduur van jongeren die in het JOC in nachtdetentie zaten is 100 dagen. Het aantal jongeren dat zeer lang - meer dan 300 dagen - in het JOC in nachtdetentie heeft gezeten is hoog. Dit is mogelijk te verklaren uit het feit dat een aantal jeugdigen in beroep is gegaan tegen de uitspraak van de rechter, waardoor de voorlopige hechtenis doorloopt. We vermoeden dat een deel van de gevallen met een lange verblijfsduur echter te verklaren is uit een foutieve invoer in Tulp van de datum van in- en/of uitstroom in nachtdetentie. De gemiddelde verblijfsduur zal diensgevolge waarschijnlijk in werkelijkheid lager zijn. De gemiddelde verblijfsduur van jongeren die in Kralingen in nachtdetentie zaten is 57 dagen. Kralingen kent, in minder mate, dezelfde hoge uitschieters in verblijfsduur als Amsterdam.

procent van de jongeren in voorlopige hechtenis een delict met een strafbedreiging⁴ van meer dan acht jaar (zie figuur 4.7; delict 3 en 4) ten laste is gelegd, bedraagt dit percentage voor jongeren in nachtdetentie in zowel Amsterdam als Rotterdam 73 procent.

Figuur 4.7: Zwaarte tenlastelegging nachtdetentie en voorlopige hechtenis.

Delict 1: Overtreding opiumwet, eenvoudige diefstal, wederspanningheid, opzetheling, oplichting, bedreiging, eenvoudige mishandeling, poging tot/medepleging van: brandstichting, verkrachting, afpersing, diefstal met geweld, mishandeling, geweld tegen personen/goederen of diefstal in vereniging.
 Delict 2: Diefstal in vereniging en/of ontucht, geweld tegen personen of goederen en/of diefstal in vereniging, poging tot of medepleging van vrijheidsberoving of doodslag.
 Delict 3: Afpersing en/of diefstal met geweld, aanranding, mishandeling met zwaar letsel.
 Delict 4: Vrijheidsberoving en/of doodslag, verkrachting, brandstichting.

Vóór en na nachtdetentie

De meeste jongeren (70%) die in Kralingen in nachtdetentie hebben gezeten, zijn noch vóór noch ná hun verblijf in Kralingen voor een ander delict in voorlopige hechtenis geplaatst of hebben een vrijheidsstraf of een PIJ-maatregel opgelegd gekregen. Circa dertig procent heeft wél vanwege een ander delict dan waarvoor ze in Kralingen in nachtdetentie zijn geplaatst in een justitiële jeugdinrichting gezeten. De meerderheid van deze dertig procent heeft uitsluitend in voorlopige hechtenis gezeten. Eén jongen van deze groep heeft voor een ander delict een vrijheidsstraf gekregen voordat hij in nachtdetentie werd geplaatst. Tien jongeren van de groep zijn, voor een ander delict, na nachtdetentie veroordeeld tot een vrijheidsstraf.

⁴ Uitgaande van volwassenendetentie. De duur van jeugddetentie is voor jongeren onder 16 jaar maximaal 12 maanden en voor jongeren tussen 16 en 18 jaar maximaal 24 maanden.

En één jongen heeft ná zijn verblijf in nachtdetentie, voor een ander delict een PIJ-maatregel opgelegd gekregen.

In Amsterdam is bijna 65 procent van de jongeren die in nachtdetentie heeft gezeten noch vóór noch ná het verblijf in nachtdetentie voor een ander delict in een justitiële jeugdinrichting gezeten.

Van degenen die wél nog een keer voor een ander delict in een justitiële jeugdinrichting hebben gezeten, heeft het grootste deel uitsluitend in voorlopige hechtenis gezeten. Twee jongeren zijn voor een ander delict vóór hun verblijf in nachtdetentie in het JOC veroordeeld tot een vrijheidsstraf. Twee jongeren zijn voor een ander delict ná hun verblijf in nachtdetentie tot een vrijheidsstraf veroordeeld. Eén jongen heeft eerder - voordat hij in nachtdetentie werd geplaatst - een strafrechtelijke maatregel opgelegd gekregen.

4.6 Uitval

In Kralingen zijn over de periode 1997-2001 van de 191 jongeren in nachtdetentie elf gevallen van uitval geregistreerd⁵. Dit komt neer op een uitval van zes procent. Drie van de uitvallers hebben zich onttrokken; twee tijdens onbegeleid verblijf buiten de JJI en één tijdens transport. De overige acht uitvallers zijn overgeplaatst. In vijf van de dossiers van de overgeplaatsten is een latere oplegging van een PIJ-maatregel terug te vinden. Twee van de jongeren die PIJ hebben gekregen, hebben volgens hun dossiers ‘onhandelbaar gedrag’ vertoond en twee zijn psychisch niet geschikt voor nachtdetentie.

In het JOC zijn over de bovengenoemde periode van de 118 jongeren in nachtdetentie vijf gevallen van uitvalesignaleerd. Dat komt neer op een uitval lager dan vijf procent. De redenen voor uitval en het vervolg worden niet expliciet in de registratie of dossiers gemeld. In twee gevallen is melding van onttrekking gedaan. Eén dossier vermeldt ‘problemen op school’. En in één geval is het opleggen van een PIJ-maatregel in het dossier terug te vinden.

Gezien de relatief lage uitval is bij de beslissing tot toelating tot nachtdetentie over het algemeen een juiste risico-inschatting gemaakt. De meeste uitvallers kunnen hun verblijf in nachtdetentie niet continueren wegens overplaatsing naar een andere opvang- of behandelplaats.

⁵ Uitval wordt niet standaard in Tulp geregistreerd en is door betrokkenen van het JOC en Kralingen getraceerd. Niet uit te sluiten valt dat één of twee uitvallers over het hoofd zijn gezien.

5 NACHTDETENTIE; WAT LEVERT HET OP, WAT DOEN WE ERMEE EN WAT HEEFT HET GEKOST?

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zal getracht worden antwoord te geven op de vraag in hoeverre het doel van nachtdetentie wordt bereikt. Vervolgens wordt een indruk gegeven van de mening die verschillende betrokkenen over nachtdetentie hebben. Tot slot zal worden ingegaan op het kostenaspect van nachtdetentie.

5.2 Resultaat

Het achterliggend doel van nachtdetentie is het vergroten van de maatschappelijke kansen voor de jongere die in voorlopige hechtenis zit. Voor de meeste jongeren in nachtdetentie betekent dit in de praktijk dat hen de mogelijkheid wordt geboden hun opleiding te continueren gedurende het verblijf in voorlopige hechtenis. Door de respondenten wordt verondersteld dat het beperken van de onderbreking van de opleiding de kansen vergroot dat de jongere zijn opleiding daadwerkelijk afmaakt. Met een afgeronde schoolopleiding of dagbehandeling zouden tevens kansen voor maatschappelijk slagen worden vergroot.

Het primaire doel van nachtdetentie - het continueren of het opstarten van onderwijs, werk of behandeling gedurende de voorlopige hechtenis - wordt in de praktijk van het JOC en Kralingen bereikt. Over het algemeen kan de jeugdige in een kort tijdsbestek zijn opleiding of dagbehandeling hervatten of starten. De uitval gedurende nachtdetentie - door overplaatsing of onttrekking - is gering. Een indicatie voor het succes van nachtdetentie op termijn is af te lezen aan het aantal jongeren dat na nachtdetentie hun opleiding succesvol afrondt. Gezien de beperkingen van dit onderzoek zal dit slechts op basis van ervaringen van de vanuit het onderwijs betrokkenen kunnen worden gestaafd.

De vanuit de scholen en dagbehandeling betrokkenen signaleren een positieve ontwikkeling bij de jongeren zodra ze vanuit de nachtdetentie naar school of de dagbehandeling komen. De structuur die de jongeren wordt geboden heeft over het algemeen direct een positief effect op de prestaties en het gedrag van de jongeren. *“De begeleiding die de jongens krijgen bij het maken van hun huiswerk en het feit dat er geen mogelijkheid bestaat om andere dingen te doen dan het maken van huiswerk, zorgt voor een verbetering van de schoolprestaties”*, denkt een mentor/leerkracht van een SVO/LOM school. *“Van mij mogen ze allemaal in*

nachtdetentie”, merkt de mentrix van een klas jongeren die in contact zijn geweest met justitie op.

Over de continuïteit van deze positieve ontwikkeling na invrijheidstelling van de jeugdigen zijn de meningen verdeeld. Enkele betrokkenen vinden dat de verbetering van de schoolprestaties blijvend is en zien de meeste jongeren de opleiding afmaken. *“De jongeren zijn tijdens hun verblijf in Kralingen meer volwassen geworden, op één uitvaller na hebben ze allemaal (vijf jeugdigen) hun diploma gehaald”*, weet een docent/leerlingbegeleider. Een ander deel van de respondenten ziet juist een terugval van de jeugdigen na invrijheidstelling. Een adjunct-directeur van een VMBO school vertelt: *“Tijdens hun verblijf in nachtdetentie zijn het voorbeeldige leerlingen, terwijl ze als ze weer thuis zijn vaak in hun oude patroon vervallen.”* Een psycholoog/behandelaar vanuit een dagbehandelingscentrum betrokken bij nachtdetentie acht de stap van (nacht)detentie naar invrijheidsstelling op dit moment te groot en bepleit een fase waarin de jongere na invrijheidstelling extra wordt begeleid.

5.3 Mening

Over de figuur nachtdetentie wordt door de verschillende betrokkenen in algemene zin zeer positief geoordeeld. Zowel door partijen die in het besluitvormingsproces bij nachtdetentie zijn betrokken als door de ‘uitvoerende’ instanties - de JJI’s en scholen - wordt de continuering van de schoolgang vanuit voorlopige hechtenis als nuttig gewaardeerd. Betrokkenen wijzen op het nut dat nachtdetentie kan hebben in het door opleiding of behandeling vergroten van de maatschappelijke kansen van de jongeren. Tevens wordt het voordeel genoemd dat nachtdetentie een goede schoolgang faciliteert; de structuur en ondersteuning die in nachtdetentie worden geboden hebben een gunstige uitwerking op de prestaties en het gedrag van de jongeren op school.

Justitie in Rotterdam bepleit een uitbreiding van nachtdetentie naar andere arrondissementen. De kinderrechter licht toe: *“Voordat nachtdetentie als modaliteit van voorlopige hechtenis bestond werd de afweging van de rechter om de voorlopige hechtenis al dan niet te schorsen vaak vertroebeld. Van jongeren die werden verdacht van een zwaar delict - en voor wie voorlopige hechtenis een passende maatregel zou zijn - was moeilijk te voorspellen of zij bij het in voorlopige hechtenis nemen hun school na de voorlopige hechtenis ooit nog zouden hervatten. In deze gevallen nam de rechter wel eens de beslissing om toch te schorsen omdat het belang van het voortzetten van de school voor de rechter zwaar weegt.”* Als enig minpunt merken zowel OvJ als rechter op dat de locatie in Rotterdam zich niet leent voor een nuttige daginvulling binnen de muren van de JJI gedurende de schoolvakanties. De Amster-

damse rechter vindt dat nachtdetentie een geschikt instrument is dat deel moet uitmaken van een meer omvattend beleid om de desbetreffende jongere weer op het rechte pad te krijgen.

Jeugdreclassering in Amsterdam wil net als de rechter meer aandacht voor het vervolgtraject na de invrijheidstelling. Dit geluid is ook bij de vanuit het onderwijs betrokkenen hoorbaar. Een mentor/leerkracht van een Rotterdamse school merkt op: *“De periode tussen invrijheidstelling en het moment waarop de begeleiding vanuit jeugdreclassering is opgestart is vaak te lang. Direct na invrijheidstelling is in veel gevallen alle begeleiding weg, terwijl dit juist dan van groot belang is. Bij leerlingen die net uit de Dependance zijn vrijgelaten zie ik een achteruitgang in schoolprestaties en gedrag.”*

De jongeren zijn zich over het algemeen zeer bewust van het feit dat hen in nachtdetentie een kans wordt geboden naar school te gaan, een mogelijkheid die ze anders niet hadden gehad. De geïnterviewde jongeren zijn gemotiveerd hun school af te maken en hebben veelal goede voornemens voor de tijd dat ze op vrije voeten komen. *“Ik ga zorgen dat ik hier nooit meer terug ga komen”*, zegt een jongen. De indruk bestaat dat de jeugdigen voor een deel sociaal wenselijk antwoorden; een gemotiveerde houding ten opzichte van schoolgang biedt hen de mogelijkheid ‘naar buiten’ te mogen en in contact te blijven met de maatschappij. Opvallend is dat vrijwel alle jongeren het ‘op groep’ zijn als zeer positief ervaren. Het vermoeden is dat voor veel van hen het ‘op groep’ verblijven niet alleen betekent dat ze niet geïsoleerd ‘op kamer’ moeten verblijven maar ook dat het hun een vervangende gezinssituatie biedt.

Alle betrokkenen zijn over het algemeen zeer positief over nachtdetentie. Onduidelijkheid bestaat echter over het lange termijneffect dat nachtdetentie op de jongeren heeft. De vraag blijft of een jongere een grotere kans heeft zijn school af te maken - en hiermee beter toegerust is maatschappelijk te ‘slagen’ - dan een jongere die in gesloten voorlopige hechtenis zit. Gezien de reactie van enkele betrokkenen verdient het de aanbeveling de nodige aandacht te besteden aan de begeleiding van de jongeren nadat ze in nachtdetentie hebben gezeten. Bij enkele respondenten bestaat de indruk dat bij onvoldoende begeleiding de positieve trend die tijdens nachtdetentie is ingezet door sommige jongeren na detentie niet kan worden voortgezet.

5.4 Kosten

De kosten van een JJI worden voor een substantieel deel¹ gefinancierd door dienst justitiële inrichtingen (DJI). DJI kent een budget per behandel- of opvangplaats toe dat gebaseerd is

¹ Onderwijs wordt door OC&W gefinancierd. Particuliere JJI's worden deels uit particuliere bronnen gefinancierd.

op de zogenaamde normprijs. Er zijn drie normprijzen naar bestemming van de plaats te onderscheiden:

- opvang;
- gesloten behandeling;
- open behandeling.

Bij totstandkoming van nachtdetentie in Kralingen was niet te overzien wat de kosten van een nachtdetentieplaats zouden zijn. De ervaringen in het JOC boden geen aanknopingspunten aangezien in het JOC geen plaatsen specifiek bestemd voor nachtdetentie zijn gereserveerd. Gedurende de experimentele fase van nachtdetentie is de normprijs van een reguliere opvangplaats gehanteerd.

Over de werkelijke kosten van een nachtdetentieplaats kan noch voor Kralingen, noch voor het JOC een uitspraak worden gedaan. Salariskosten voor de plaatsen in Kralingen zijn apart (van de hoofdinstelling in Spijkenisse) geboekt. Deze post betreft echter de nachtdetentieplaatsen en de resocialisatieplaatsen van Kralingen. De overheadkosten zijn niet afzonderlijk voor de dependance geboekt, dus hier is het beeld onvolledig. Het JOC kent geen plaatsen die specifiek zijn gereserveerd voor nachtdetentie. Kosten voor opvangplaatsen die zijn gebruikt voor nachtdetentie zijn niet afzonderlijk geboekt. Een beeld van de gemaakte kosten voor nachtdetentie ontbreekt ook in het JOC.

Betrokkenen van Kralingen en het JOC verwachten dat de kosten voor een nachtdetentieplaats niet substantieel zullen verschillen van een reguliere opvangplaats. De nieuwe Beginselenwet JJI - sinds september 2001 van kracht - eist dat de jongeren in de JJI's voldoende onderwijs, training en recreatie wordt aangeboden. Omdat de jongeren in nachtdetentie overdag niet in de justitiële jeugdinrichting verblijven is overdag minder behoefte aan begeleidend personeel, wat een besparing zou kunnen opleveren. Dit geldt echter alleen voor schooldagen en gedurende het schooljaar. Daarbuiten (tijdens weekends en gedurende schoolvakanties) moet de JJI een dagprogramma aanbieden. Daarnaast wordt in Kralingen een deel van de kostenbesparing voor begeleiding overdag tenietgedaan door het feit dat in nachtdetentie gewerkt wordt met groepen die kleiner zijn dan op de afdelingen voor reguliere opvang. Kleine groepen vereisen per plaats meer begeleiding en ondersteuning en zijn hierdoor kostbaarder.

6 NACHTDETENTIE: HET EINDE?

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk vindt een nadere beschouwing plaats van de nachtdetentie als modaliteit van voorlopige hechtenis. Allereerst wordt daarbij bekeken of er factoren identificeerbaar zijn die bepalend zijn voor het welslagen van nachtdetentie. Vervolgens zullen een aantal punten aan de orde komen die bij uitbreiding van nachtdetentie de aandacht verdienen. Tot slot wordt ingegaan op de vraag hoe nachtdetentie zich in de praktijk verhoudt tot de schorsing enerzijds en de reguliere voorlopige hechtenis anderzijds.

6.2 Slaagfactoren voor nachtdetentie

Het belangrijkste doel van voorlopige hechtenis in de vorm van nachtdetentie is het continueren van een bepaalde dagbesteding als school of werk of de totstandbrenging hiervan. De betrokken partijen zijn overwegend positief over de mate waarin dit doel wordt bereikt. De dagbesteding verloopt in het algemeen zonder veel problemen, er vindt nauwelijks uitval plaats en de jongeren zelf zijn meestal erg gemotiveerd.

Er zijn verschillende factoren die bepalend zijn voor het welslagen van nachtdetentie (figuur 6.1).

Figuur 6.1: Slaagfactoren nachtdetentie.

<u>Slaagfactoren nachtdetentie</u>
<ul style="list-style-type: none">• maatwerk: nachtdetentie als onderdeel van individueel begeleidingstraject;• duidelijke afspraken tussen justitiële jeugdinrichting en daginstelling;• heldere regels voor jongeren: sanctionering, maar geen uitholling nachtdetentie;• geografische nabijheid daginstelling;• nazorg.

Ten aanzien van de besluitvorming over nachtdetentie, wordt benadrukt dat nachtdetentie *maatwerk* is. Dit betekent dat er steeds een individuele afweging moet worden gemaakt of nachtdetentie geschikt is - dat wil zeggen verantwoord en geïndiceerd - en welke vorm het beste past bij de desbetreffende jongere. Deze mogelijkheid sluit naadloos aan bij het specifieke van het jeugdstrafrecht ten opzichte van het volwassenen strafrecht: namelijk de pedagogische oriëntatie. In het verlengde hiervan moet nachtdetentie niet een op zich zelf staand besluit zijn, maar moet het deel uitmaken van een *individueel begeleidingstraject* om de jongere weer in de maatschappij te kunnen laten functioneren.

Bij de uitvoering van nachtdetentie is het van belang dat er *duidelijke afspraken* worden gemaakt tussen de justitiële jeugdinrichting en de daginstelling. Het blijkt daarbij van belang om voor beide instellingen vaste contactpersonen aan te wijzen die regelmatig overleg hebben met elkaar.

Daarnaast moeten er ook *heldere regels* zijn voor de jongeren in kwestie over de wijze waarmee zij met hun vrijheden moeten omgaan. Op het overtreden van regels moeten wel sancties worden gesteld, maar er moet voor worden gewaakt om te snel over te gaan tot ingrijpen in de dagbesteding. Het gevaar bestaat anders dat de nachtdetentie teveel wordt uitgehold en daardoor zijn functie verliest.

Verder is nachtdetentie alleen geschikt voor zover de daginstelling zich binnen een *beperkte afstand* van de justitiële jeugdinrichting bevindt. Een grote reisafstand leidt tot lange reistijden en verminderde mogelijkheden voor controle van de desbetreffende jongeren.

Tot slot is de vaste structuur die vanuit de justitiële jeugdinrichting wordt geboden, ondersteunend voor slagen van de dagbesteding. Wanneer bij invrijheidsstelling deze structuur wegvalt, bestaat het risico dat daarmee de dagbesteding in gevaar komt. Het is dan ook wenselijk om jongeren die in nachtdetentie hebben gezeten een bepaalde mate van *nazorg* te bieden, om zo te bevorderen dat ook na het verblijf in de justitiële jeugdinrichting de dagbesteding wordt gecontinueerd.

In het kader van de slaagfactoren voor nachtdetentie is het belangrijk om stil te staan bij de rol van de officier van justitie in het proces. Zoals in het onderzoek duidelijk is geworden, speelt het Openbaar Ministerie in het arrondissement Amsterdam geen rol van betekenis bij de besluitvorming en uitvoering van nachtdetentie. Gezien het feit dat de nachtdetentie in Amsterdam al jaren naar tevredenheid van alle partijen wordt uitgevoerd, kan niet worden gesteld dat de betrokkenheid van het Openbaar Ministerie een noodzakelijke voorwaarde is voor het welslagen van nachtdetentie. Desalniettemin wordt een meer nadrukkelijker rol van het Openbaar Ministerie wel wenselijk geacht, gezien de taken en verantwoordelijkheden van het Openbaar Ministerie. Het Openbaar Ministerie treedt op als vervolgende instantie en is in die hoedanigheid formeel verantwoordelijk voor de vordering bij de rechter-commissaris dan wel de raadkamer van de voorlopige hechtenis en eventueel de specifieke uitvoeringsmodaliteit, zoals nachtdetentie.

6.3 Risico's en aandachtspunten bij nachtdetentie

Er zijn door betrokkenen verschillende risico's genoemd die bij nachtdetentie een rol kunnen spelen.

Ten eerste is gewezen op de informatievoorziening. De daginstellingen die de aanwezigheid van de jongeren moeten controleren zijn er niet altijd van op de hoogte of de jongere nog steeds in nachtdetentie verblijft. Hierdoor kan onduidelijkheid ontstaan over aan welke instantie de daginstelling absentie van de jongeren moet melden. Ook is er een geval bekend waarin een jongere die in nachtdetentie is geplaatst op basis van een psychologisch onderzoek niet geschikt werd geacht voor nachtdetentie. De JJI was van dit onderzoek niet op de hoogte en de jongere heeft zich gedurende nachtdetentie onttrokken.

Een ander belangrijk punt is de medewerking van de daginstellingen aan nachtdetentie. Het succes van nachtdetentie hangt sterk samen met de snelheid waarmee de onderbroken schoolgang kan worden hervat. Onvoldoende beschikbaarheid van daginstellingen voor deze doelgroep kan hieraan in de weg staan.

Door het dicht zijn van de scholen tijdens met name de zomervakanties ontbreekt feitelijk de mogelijkheid van nachtdetentie. In die periode moet het wettelijk verplichte dagprogramma door de inrichting zelf geleverd worden. Het organiseren van een verantwoord dagprogramma dat voldoet aan de wettelijke eisen vraagt in die periode grote creativiteit van de JJI. Als de faciliteiten van de JJI zich hier niet voor lenen zal een deel van het programma extramuraal moeten worden afgewerkt. Hierdoor kan het punitief element van nachtdetentie voor de omgeving onduidelijk worden, waarmee mogelijk het maatschappelijk draagvlak in gevaar kan komen. Een extramuraal zomerprogramma kan bovendien een extra veiligheidsrisico opleveren.

In het verlengde van de in de vorige paragraaf beschreven slaagfactoren en de door betrokkenen genoemde risico's, is een aantal punten te formuleren die bij uitbreiding van nachtdetentie in andere arrondissementen de aandacht verdienen (zie figuur 6.2).

Figuur 6.2: Aandachtspunten nachtdetentie.

<u>Aandachtspunten nachtdetentie</u>
<ul style="list-style-type: none">• <i>verkrijgen en behouden van politiek/maatschappelijk draagvlak voor nachtdetentie;</i>• <i>goede communicatie tussen Openbaar Ministerie en justitiële jeugdinrichting;</i>• <i>goede voorlichting van daginstellingen;</i>• <i>goede communicatie justitiële jeugdinrichting en daginstellingen;</i>• <i>nadruk op maatschappelijk aspect;</i>• <i>nazorg.</i>

In het huidige politiek/maatschappelijk debat vormt de aanpak van criminaliteit een belangrijk issue. Over het algemeen wordt een hardere aanpak van criminaliteit en een zwaardere bestraffing van criminaliteit bepleit. Om *draagvlak* te verkrijgen voor uitbreiding van nachtdetentie, een vorm van voorlopige hechtenis met meer vrijheden voor de gedetineerden, zal een goede voorlichting over de werking en het nut van nachtdetentie van belang zijn. De mogelijkheid van onttrekking en recidive is bij nachtdetentie groter dan bij gesloten voorlopige hechtenis. Hoewel het aantal onttrekkingen zeer klein is gebleken, kan één geval van recidive en/of onttrekking het voortbestaan van de figuur nachtdetentie in gevaar brengen.

Gedurende de toepassing van nachtdetentie zullen de JJI en het OM contact moeten houden over het verloop van het justitiële traject van de jeugdige en de uitvoering hiervan. De JJI zal door justitie op de hoogte gehouden moeten zijn van eventueel gewijzigde inzichten naar aanleiding van justitieel onderzoek om zo risico's als recidive of onttrekking tijdens nachtdetentie te beperken. De JJI zal het OM om dezelfde reden moeten *informer*en over eventuele wijzigingen in de uitvoering van nachtdetentie.

Gezien het belang van de rol die de daginstellingen in de uitvoering van nachtdetentie spelen, moet aandacht worden besteed aan het voorlichten van de daginstellingen. Met name in de fase waarin nachtdetentie wordt opgezet, zullen scholen en instellingen voor dagbehandeling door de JJI vertrouwd moeten worden gemaakt met de figuur nachtdetentie. De JJI zal met *goede voorlichting* daginstellingen indien nodig moeten overtuigen van het belang van nachtdetentie. Wanneer er een netwerk van deelnemende instellingen en contactpersonen is gevormd, zal de hervatting van de opleiding of behandeling van de jeugdige worden bespoedigd.

Betrokken daginstellingen en de JJI zullen elkaar goed op de hoogte moeten houden van het verblijf van de jongeren in nachtdetentie. Bij het uitvallen van lesuren en absentie op school zal de school de JJI moeten *inlichten*. Andersom zal wanneer de nachtdetentie is afgelopen de JJI de school hiervan op de hoogte moeten stellen. Op deze wijze kan de school bij eventueel spijbelgedrag of andere problemen haar aanpak met een andere begeleidende instelling afstemmen.

Hoewel hier geen nauwkeurig beeld van bestaat, is naar verwachting van de betrokkenen de kostenbesparing van nachtdetentie ten opzichte van voorlopige hechtenis beperkt. Het uitgangspunt bij uitbreiding van nachtdetentie moet liggen in het *maatschappelijk* en niet in het kostenbesparend effect.

Tot slot zal getracht moeten worden om de positieve ontwikkeling die de jongeren tijdens nachtdetentie over het algemeen blijken door te maken na de voorlopige hechtenis te conti-

nueren. Jeugdreclassering zal een belangrijke rol spelen in het traject van de jongeren in de nazorg. Met het oog hierop zou het de aanbeveling verdienen om, conform het convenant Nazorg¹, de Jeugdreclassering al een actieve rol te geven in de begeleiding van de jongere tijdens de nachtdetentie. Een dergelijke vroegtijdige inschakeling en betrokkenheid van de Jeugdreclassering kan als zodanig een waarborg bieden voor een vloeiende overgang naar de nazorg na afloop van de nachtdetentie.

6.4 Nachtdetentie: een plaatsbepaling

Nachtdetentie is in dit onderzoek gedefinieerd als een modaliteit van voorlopige hechtenis. Formeel is dit een juiste beschrijving, maar in de praktijk wordt nachtdetentie door veel partijen beschouwd als een tussenvorm van de voorlopige hechtenis en de schorsing. Een belangrijke vraag in dit verband is of nachtdetentie in de praktijk een alternatief is gaan vormen voor de voorlopige hechtenis of voor de schorsing. Het is opvallend dat in beide arrondissementen hierover een verschillend idee bestaat.

In Amsterdam overheerst de mening dat nachtdetentie vooral een alternatief is voor de schorsing. Nachtdetentie wordt beschouwd als mildere vorm van voorlopige hechtenis. De indruk bestaat dat hierdoor eerder tot voorlopige hechtenis wordt overgegaan dan in een situatie zonder nachtdetentie. Nachtdetentie wordt in deze opvatting met name beschouwd als een instrument voor resocialisatie, waarbij de jongeren vanuit de structuur van de justitiële jeugd-inrichting worden begeleid een zinvolle dagbesteding tot stand te brengen of te continueren. In Rotterdam daarentegen wordt het punitief element van nachtdetentie meer benadrukt en zijn partijen de mening toegedaan dat nachtdetentie een alternatief vormt voor de reguliere voorlopige hechtenis.

In theorie zou dit er toe kunnen leiden dat er in het Amsterdamse arrondissement verhoudingsgewijs meer gevallen van voorlopige hechtenis voorkomen dan in Rotterdam. Er is helaas geen cijfermateriaal beschikbaar waarmee de verhouding kan worden bepaald tussen het aantal voorlopige hechtenissen, het aantal nachtdetentiegevallen en het aantal schorsingen in beide regio's. Hierdoor is het niet mogelijk om na te gaan of er een verschil bestaat tussen beide arrondissementen in de mate waarin wordt geschorst dan wel een voorlopige hechtenis wordt opgelegd.

¹ In 2000 is door de RvdK, stichting Vedio, stichting Reclassering en de JJI's een convenant Nazorg ondertekend. Het convenant moet erin voorzien dat de jeugdigen na afloop van zijn jeugddetentie of PIJ-maatregel goede nazorg wordt geboden. Deze begeleiding zou moeten starten voordat de jeugddetentie of de maatregel ten einde is.

Naar verwachting zal van een dergelijk verschil in de praktijk evenwel geen sprake zijn. In beide arrondissementen wordt hetzelfde doel nagestreefd met nachtdetentie en worden dezelfde criteria gehanteerd om te bepalen of een jongere hier voor in aanmerking komt. Per geval wordt er een afweging gemaakt. De vraag of de nachtdetentie een alternatief vormt voor de reguliere voorlopige hechtenis of voor de schorsing, kan dan ook niet in zijn algemeenheid worden beantwoord.

Voor zover wordt gewerkt met een vast aantal plaatsen voor nachtdetentie, kan er sprake zijn van een aanzuigende werking. Dit betekent dat bij onderbenutting van de capaciteit, jongeren buiten de doelgroep op een nachtdetentieplaats worden geplaatst.

6.5 Tot slot

Hoewel nachtdetentie formeel een modaliteit van de voorlopige hechtenis is, wordt het vaak beschouwd als een op zich zelf staande vorm tussen de voorlopige hechtenis en de schorsing. De idee van nachtdetentie wordt door alle partijen positief bevonden en heeft onder bepaalde condities grote kans van slagen. Over de effecten van nachtdetentie op lange termijn - in termen van het uiteindelijk afmaken van de school ook na het wegvallen van de begeleidingsstructuur van de nachtdetentie - kunnen op basis van dit onderzoek geen uitspraken worden gedaan.

Het positieve oordeel van betrokkenen biedt aanknopingspunten voor invoering van nachtdetentie op grotere schaal in Nederland. De precieze wijze waarop nachtdetentie daarbij zou moeten worden vormgegeven, moet nader worden bekeken. Daarbij is van belang dat maatwerk als belangrijke factor voor het welslagen van nachtdetentie wordt beschouwd. Een verregaande mate van standaardisering en formalisering van nachtdetentie zou hiermee in strijd zijn.

BIJLAGE 1:

Onderzoeksvragen

A. Nachtdetentie: achtergrond en inhoud

1. Voorgeschiedenis: waarom en hoe is nachtdetentie in Kralingen en het JOC totstandgekomen? Sinds wanneer lopen de projecten?
2. Doelstellingen: wat willen de instellingen met nachtdetentie bij minderjarigen in de voorlopige hechtenisfase bereiken?
3. Kenmerken: hoe is de nachtdetentie in Kralingen en het JOC ingericht: naar organisatie, personeel, fysieke opzet, methode, bejegening en duur detentie?
4. Ontwikkelingen: in hoeverre zijn opzet en invulling van nachtdetentie in de loop der tijd aangepast? Waarom? Met welk resultaat?

B. Doelgroep en indicatiestelling

5. Doelgroep: wat is de beoogde doelgroep van nachtdetentie in Kralingen en het JOC, naar geslacht, leeftijd, etnische achtergrond, criminele carrière en maatschappelijke positie?
6. Plaatsingscriteria: welke criteria worden door het Openbaar Ministerie en de rechterlijke macht gebruikt bij de beslissing tot instroom dan wel het toelaten van instroom?
7. Voorwaarden: aan welke voorwaarden en regels moeten de jeugdigen zich bij nachtdetentie houden?
8. Ontwikkelingen: in hoeverre zijn doelgroep, bereik en plaatsingscriteria in de loop der jaren veranderd? Waarom? Met welk resultaat?
9. Verschillen: in hoeverre leiden verschillen in opzet en inrichting van nachtdetentie in Kralingen en het JOC tot verschillen in doelgroep en bereik?

C. Bereik en resultaat

10. Bereik kwantitatief: hoeveel jeugdigen hebben in Kralingen en het JOC nachtdetentie ondergaan? Hoe verhoudt dit aantal zich tot het aantal jongeren die gesloten voorlopige hechtenis hebben ondergaan en het aantal jongeren voor wie de voorlopige hechtenis is geschorst?
11. Bereik kwalitatief: wat zijn de kenmerken van de jeugdigen die onder het regime nachtdetentie in Kralingen en het JOC nachtdetentie hebben verbleven, naar geslacht, leeftijd, etnische achtergrond, criminele carrière en maatschappelijke positie?
12. Duur: hoelang hebben de jongeren in Kralingen en het JOC in nachtdetentie doorgebracht?
13. Uitval: hoeveel jongeren hebben nachtdetentie voortijdig moeten verlaten? Wat waren de achtergronden van deze jongeren (persoon, delict, verblijfstitel)?
14. Reden uitval: wat waren de redenen voor uitval?

15. Reactie: hoe hebben de instellingen op de (redenen voor) uitval gereageerd? Met welk resultaat?

D. Samenwerking

16. Bevoegdheden en verantwoordelijkheden: hoe zijn bevoegdheden en verantwoordelijkheden tussen de betrokken instellingen (Openbaar Ministerie, rechterlijke macht, Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdreclassering en jeugdinrichtingen) geregeld?
17. Samenwerking: hoe verloopt de samenwerking in de praktijk?
18. Beoordeling bevoegdheden: hoe wordt de verdeling van bevoegdheden door de betrokken instellingen beoordeeld?
19. Voor- en nadelen: welke voor- en nadelen zien de betrokken instellingen aan nachtdetentie?
20. Omgeving: hoe reageren scholen en werkgevers van de jeugdigen op de nachtdetentie?

E. Kosten en substitutie-effecten

21. Kosten: wat zijn de kosten van nachtdetentie in vergelijking met voorlopige hechtenis?
22. Substitutie: zijn er substitutie-effecten van nachtdetentie ten opzichte van reguliere voorlopige hechtenis en schorsing; is nachtdetentie vooral een alternatief voor voorlopige hechtenis of voor schorsing?
23. Aanzuigende werking: is er vanuit andere arrondissementen vraag naar plaatsing in nachtdetentie?

BIJLAGE 2:

Verantwoording

Interviews

De verslagen van de gevoerde gesprekken met de sleutelpersonen zijn geaccordeerd.

Tulp-Jeugd

Om in beeld te krijgen hoeveel jongeren in voorlopige hechtenis in nachtdetentie hebben doorgebracht en wat hun kenmerken zijn, is gebruik gemaakt van het geautomatiseerde registratiesysteem van de justitiële jeugdinrichtingen; Tulp-jeugd. Nachtdetentie is echter in Tulp niet als zodanig geormerkt. Het JOC en de Hartelborgt hebben moeten nagaan welke jongeren in nachtdetentie hebben verbleven, alvorens met behulp van Tulp tot verdere analyse van de doelgroep kon worden overgegaan. Aangezien het JOC geen plaatsen kent die exclusief zijn gereserveerd voor gebruik voor nachtdetentie, dient rekening te worden gehouden met een lichte onderschatting van het aantal jongeren dat in het JOC in nachtdetentie heeft gezeten. Het gaat slechts om enkele jongeren (ten hoogste 5% van de populatie) die wel in het JOC in nachtdetentie zaten maar ten onrechte buiten de analyse zijn gebleven.

Vanuit Tulp is een overzicht te krijgen van de kwantitatieve gegevens van de doelgroep tussen 1 januari 1997 en 25 september 2001. Over deze periode is een overzicht van de instroom van het aantal jongeren in nachtdetentie gegeven. Vervolgens is zover mogelijk een beeld gegeven van de (persoons)kenmerken van de doelgroep. Tulp geeft een goed beeld van de leeftijd en etnische herkomst van de jongeren. Het bestand biedt, vanwege lage celvullingen, op kenmerken als opleiding en gezinssamenstelling/woonsituatie echter geen bruikbare informatie en is derhalve in de verdere analyse buiten beschouwing worden gelaten.

Om het bereik van nachtdetentie in beeld te krijgen zijn de gegevens afgezet tegen jongeren die in (gesloten) preventieve hechtenis zitten of hebben gezeten. Ook hiervoor wordt Tulp-jeugd als bron gebruikt. Tulp biedt geen mogelijkheid deze vergelijking te maken met jongeren van wie de voorlopige hechtenis is geschorst. Nachtdetentie is lokaal georiënteerd: getracht wordt jongeren zoveel mogelijk naar hun eigen school te laten gaan (zie hoofdstuk 3), de school moet vanuit de JJI redelijk bereikbaar zijn en de meeste jongeren zijn diensten-gevolge afkomstig uit de regio Amsterdam en Rijnmond. Om een vergelijking te maken met de groep jongeren die in preventieve hechtenis zit, is op basis van de COROP-indeling van Nederland een selectie gemaakt van preventief gehechten afkomstig uit de regio Groot-Amsterdam en Groot-Rijnmond. De jongeren uit de vergelijkingsgroep zijn, net als de meerderheid van de jongeren in nachtdetentie (ongeveer 80%), afkomstig uit bovengenoemde regio's, maar kunnen elders zijn geplaatst.

‘Preventievenbestand’

De dienst IJZ van het Ministerie van Justitie registreert en plaatst de jongeren die in voorlopige hechtenis worden geplaatst. Met behulp van dit bestand is voor de tenlastelegging een vergelijking gemaakt tussen de jongeren in nachtdetentie en de jongeren die in voorlopige hechtenis zijn geplaatst. Vaak wordt het overtreden van meer dan één artikel van het Wetboek voor Strafrecht (of de Opiumwet of de Wet wapens en munitie) ten laste gelegd. Het artikel met de hoogste strafbedreiging (uitgaande van volwassenendetentie) is als uitgangspunt voor de vergelijking genomen. Het ‘preventievenbestand’ geeft geen inzicht op het uiteindelijke vonnis dat de jongere is opgelegd.

Dossieronderzoek

Op basis van dossiers en gegevens uit Tulp is een beeld verkregen over het aantal jeugdigen dat gedurende het verblijf in nachtdetentie uitvalt. Onder uitval wordt in deze verstaan het uitvallen door overplaatsing naar een andere behandel- of opvangplaats, of het volledig uitvallen door ontsnapping of niet terugkeren tijdens onbegeleid verblijf buiten de JJI. Uitval wordt niet standaard in Tulp geregistreerd en is door betrokkenen van het JOC en de Hartelborgt getraceerd. Niet uit te sluiten valt dat één of twee uitvallers over het hoofd zijn gezien.

BIJLAGE 3:
Tabellen
Tabel B3-1: Leeftijd van jongeren in voorlopige hechtenis en nachtdetentie in Rotterdam en Amsterdam.

	Kralingen nachtdetentie	Rotterdam	JOC nachtdetentie	Amsterdam
12	9	17	2	17
13	18	55	4	74
14	39	109	15	168
15	56	213	25	274
16	43	262	38	300
17	21	256	30	340
18	4	2	3	8
19	0	1		0
20	1		1	1
Totaal	191	915	118	1182

Tabel B3-2: Etniciteit van jongeren in nachtdetentie en voorlopige hechtenis in Rotterdam.

	Kralingen nachtdetentie	Voorlopige hechtenis Rotterdam
Land onbekend	1	2
Nederland	37	183
Overig westers	8	30
Marokko	45	198
Turkije	10	93
Suriname	34	163
Antillen	30	92
Over niet-westers	26	154
Totaal	191	915

Tabel B-3: Etniciteit van jongeren in nachtdetentie en voorlopige hechtenis in Amsterdam.

	JOC-nachtdetentie	Amsterdam
Nederland	21	218
Overig westers	6	26
Marokko	40	348
Turkije	5	60
Suriname	33	336
Antillen	4	84
Over niet-westers	9	110
Totaal	118	1182

Tabel B3-4: Zwaarste tenlastelegging jongeren in voorlopige hechtenis en nachtdetentie.

		Voorlopige hechtenis	Nachtdetentie Rotterdam	Nachtdetentie Amsterdam	Totaal
Vrijheidsberoving en doodslag	aantal	1			1
	%	0.01			0.01
Vrijheidsberoving	aantal	67		1	68
	%	0.79		0.88	0.78
Doodslag	aantal	252	6	3	261
	%	2.98	3.66	2.65	2.99
Verkrachting	aantal	251	7	1	259
	%	2.97	4.27	0.88	2.97
Brandstichting	aantal	258	5	3	266
	%	3.05	3.05	2.65	3.05
Afpersing en diefstal met geweld	aantal	786	19	10	815
	%	9.30	11.59	8.85	9.34
Opzettelijk uitgeven vals geld	aantal	10	1		11
	%	0.12	0.61		0.13
Diefstal met geweld	aantal	2379	73	64	2516
	%	28.16	44.51	56.64	28.84

Vervolg tabel B3-4: Zwaarste tenlastelegging jongeren voorlopige hechtenis en nachtdetentie.

		Voorlopige hechtenis	Nachtdetentie Rotterdam	Nachtdetentie Amsterdam	Totaal
Afpersing	Aantal	240	4		244
	%	2.84	2.44		2.80
Mishandeling met zwaar letsel	Aantal	218	4		222
	%	2.58	2.44		2.54
Aanranding	Aantal	85			85
	%	1.01			0.97
Diefstal in vereniging en geweld tegen personen of goederen	Aantal	58			58
	%	0.69			0.66
Diefstal in vereniging en ontucht	Aantal	1			1
	%	0.01			0.01
Geweld tegen personen of goederen	Aantal	453	6	1	460
	%	5.36	3.66	0.88	5.27
Diefstal in vereniging	Aantal	2121	27	12	2160
	%	25.11	16.46	10.62	24.76
Ontucht	Aantal	43	1	1	45
	%	0.51	0.61	0.88	0.52
Poging tot/medepleging van vrijheidsberoving	Aantal	4		2	6
	%	0.05		1.77	0.07
Poging tot/medepleging van doodslag	Aantal	151	1	2	154
	%	1.79	0.61	1.77	1.77
Overtreding opiumwet en eenvoudige diefstal	Aantal	1			1
	%	0.01			0.01
Eenvoudige diefstal en wederspanspanigheid	Aantal	1			1
	%	0.01			0.01
Overtreding opiumwet en wederspanspanigheid	Aantal	1			1
	%	0.01			0.01

Vervolg tabel B3-4: Zwaarste tenlastelegging jongeren in voorlopige hechtenis en nachtdetentie.

		Voorlopige hechtenis	Nachtdetentie Rotterdam	Nachtdetentie Amsterdam	Totaal
Overtreding opiumwet	Aantal	280		4	284
	%	3.31		3.54	3.26
Eenvoudige diefstal	aantal	353	4	7	364
	%	4.18	2.44	6.19	4.17
Delict max 3 jaar en weder- spannigheid	aantal	4		1	5
	%	0.05		0.88	0.06
Poging tot/medepleging van brandstichting	aantal	26			26
	%	0.31			0.30
Poging tot/medepleging van verkrachting	aantal	32	1		33
	%	0.38	0.61		0.38
Verzaken hulpverleningsver- plichting	aantal		1		1
	%		0.61		0.01
Opzetheling	aantal	18			18
	%	0.21			0.21
Oplichting	aantal	18			18
	%	0.21			0.21
Poging tot/medepleging van afpersing	aantal	26			26
	%	0.31			0.30
Poging tot/medepleging van diefstal met geweld	aantal	33	2		35
	%	0.39	1.22		0.40
Poging tot/medepleging van mishandeling met zwaar letsel	aantal	4			4
	%	0.05			0.05
Poging tot/medepleging van mishandeling met zwaar letsel	aantal	52			52
	%	0.62			0.60

Vervolg tabel B3-4: Zwaarste tenlastelegging jongeren in voorlopige hechtenis en nachtdetentie.

		Voorlopige hechtenis	Nachtdetentie Rotterdam	Nachtdetentie Amsterdam	Totaal
Bedreiging met openlijk geweld	aantal	189	2		191
	%	2.24	1.22		2.19
Eenvoudige mishandeling	aantal	13		1	14
	%	0.15		0.88	0.16
Poging tot/medepleging van geweld tegen personen of goederen	aantal	1			1
	%	0.01			0.01
Poging tot/medepleging van diefstal in vereniging	aantal	18			18
	%	0.21			0.21
Totaal	aantal	8448	164	113	8.725
	%	100.00	100.00	100.00	100.00

